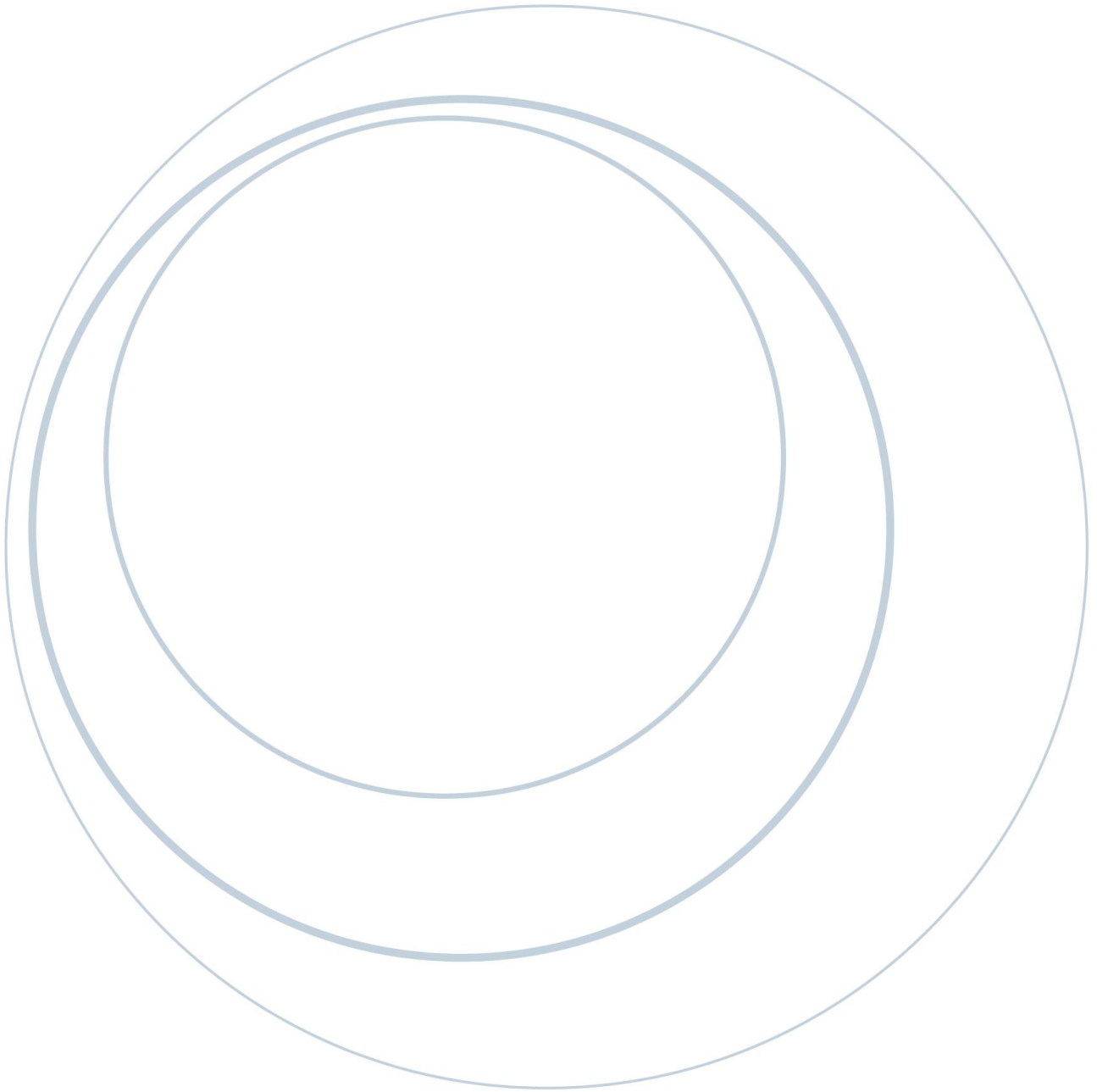


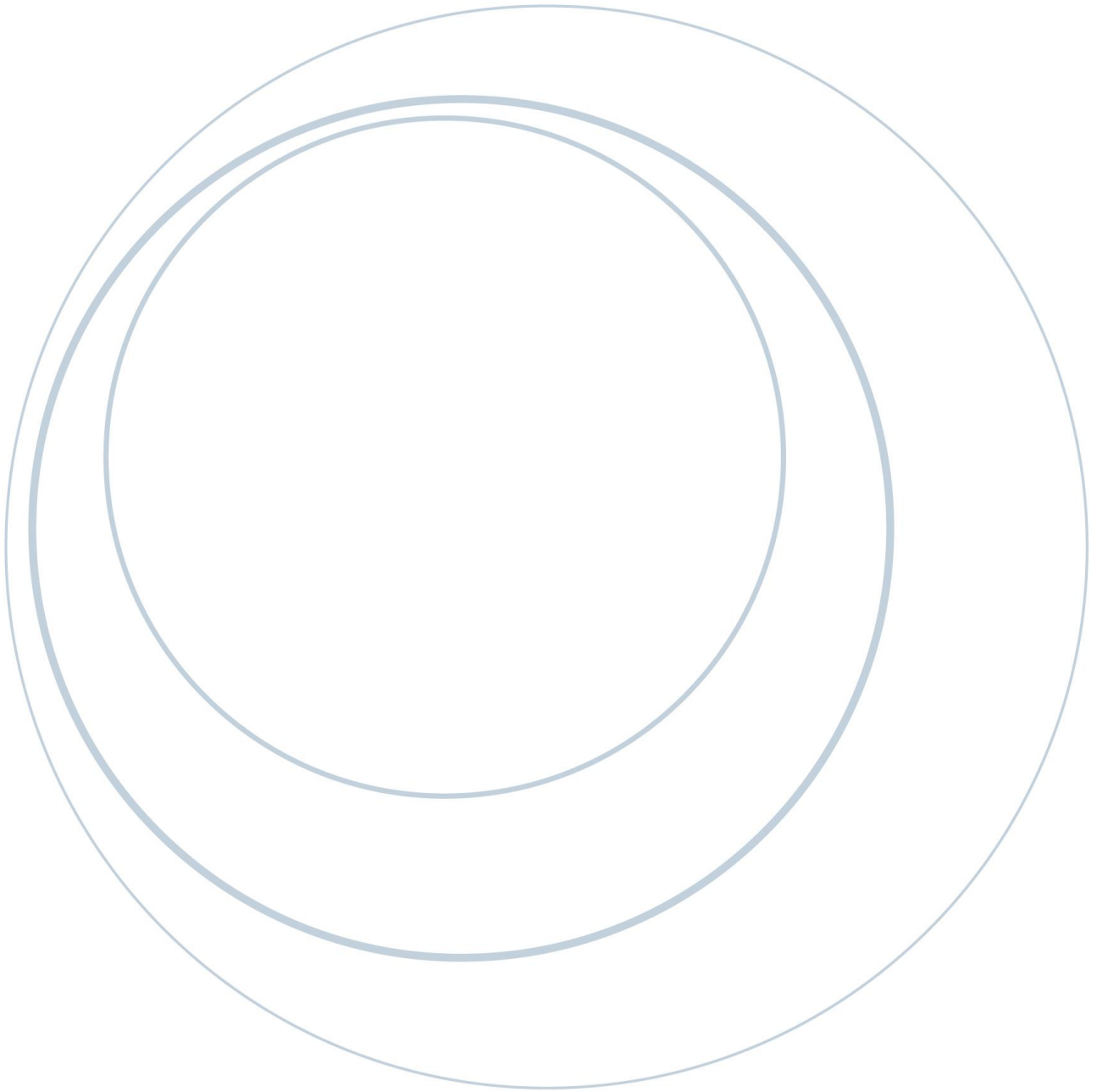


Årsberetning
2006



Indhold

2006 set i bakspejlet	s. 5
Udvalgte projekter fra 2006	s. 6
Bornholms vindue til verden - evaluering af CRT	s. 14
En ny strategi for CRT	s. 15
Publikationer	s. 16
Aktiviteter	s. 19
Kunder, netværk og samarbejdspartnere	s. 23
Bestyrelse pr. 31.12.2006	s. 25
Personale pr. 31.12.2006	s. 26
Gæsteforskere i årets løb	s. 28
Efteruddannelse og kurser	s. 28
Bestyrelsens beretning	s. 29
Årsregnskab 2006	s. 39



2006 set i bakspejlet

I begyndelsen af året gennemførtes på Center for Regional- og Turismeforskning et radikalt bespareelsesprogram, som indebar afskedigelse af personale såvel som kraftige nedskæringer på omkostningssiden. Årsagen var det økonomiske bagslag i 2005 med et underskud på godt 300.000 kr. Dette til trods formåede centrets medarbejdere at samle kræfterne og gennemføre en lang række initiativer og aktiviteter, hvormed det lykkedes at vende udviklingen i en stærkt positiv retning.

Nye opgaver – nye kollegaer

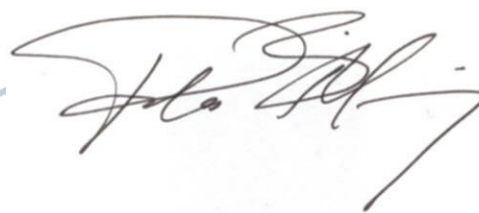
CRT's forankring og rolle på Bornholm blev yderligere styrket i løbet af 2006. Centralt i denne sammenhæng har været de opgaver vi har udført for Bornholms Vækstforum. Et eksempel herpå er den overordnede turismestrategi for Bornholm, der blev udarbejdet med CRT som tovholder og i tæt samarbejde med turismesektorens forskellige organisationer og aktører. Endvidere har vi leveret et antal sektorspecifikke analyser til vækstforum, hvilket bl.a. har ført til et vel modtaget forslag om en særlig regionaløkonomisk overvågningssmodel for såvel Bornholm som de øvrige vækstfora i Danmark.

Disse nye opgaver har muliggjort ansættelse af to meriterede forskere indenfor regionaløkonomi og turismeøkonomi og har sikret en 3-årig kontrakt med VisitDenmark om produktion af den danske turismestatistik. I kombination med et antal forsknings- og udviklingsprojekter målrettet de danske landdistrikter indebærer dette, at det i løbet af året er lykkedes at få CRT på det danske landkort i højere grad, end det tidligere har været tilfældet.

Evaluering af CRT

I løbet af 2006 er CRT blevet evalueret af et uvildigt ekspertpanel, der roste centret og vores arbejde på en række vigtige punkter. Herunder vores fremgangsrige bidrag til det regionale udviklingsarbejde på Bornholm. Evalueringen rettede imidlertid også kritik mod centrets alt for ringe forskningsaktivitet og begrænsede nationale forankring. Med udgangspunkt i evalueringens konstruktive kritik og anbefalinger udarbejdede vi i efteråret 2006 en strategi- og handlingsplan for CRT 2007-09, som indebærer en fortsat udvikling af centrets regionale forankring, en markant styrkelse af forskningen og større synlighed og gennemslagskraft på den nationale arena.

Evalueringen beskriver CRT som *"Bornholms vindue til verden"*. Med strategi- og handlingsplanen som vejviser og i kombination med de spændende initiativer og aktiviteter, som er iværksat i løbet af 2006, står centret vel rustet til at kunne leve op til denne forpligtende titel.



Peter Billing

Nexø, april 2007

Udvalgte projekter fra 2006

En række projekter for Bornholms Vækstforum.

I forbindelse med strukturreformen blev Danmark opdelt i fem regioner, og Bornholm blev en del af Region Hovedstaden. På flere områder har Bornholm dog opnået en særstatus, og blandt andet har Bornholm fået mulighed for at oprette sit eget vækstforum og tilrettelægge sin egen erhvervsudviklingsstrategi.

Center for Regional og Turismeforskning har allerede fra etablering af det såkaldte midlertidige vækstforum fået mulighed for at arbejde tæt sammen med denne nye erhvervsfremmeaktør, hvilket har givet centret en unik mulighed for at arbejde både anvendelsesorienteret og praksisnært. CRT har fået mulighed for at bringe nogle af de nyeste forskningsresultater i anvendelse, og samtidig har de af centrets medarbejdere, som har været involveret i samarbejdet, fået et kendskab til de udfordringer, der er forbundet med arbejdet omkring erhvervsfremme i et yderområde.

En række forskellige projekter

I løbet af 2006 har centret været involveret i en række forskellige projekter, hvor Bornholms Vækstforum har været direkte eller indirekte opdragsgiver.

I samarbejde med Teknologisk Institut udarbejdede centret i begyndelsen af 2006 en analyse af vækstpotentialer i forskellige typer af bornholmske virksomheder. Formålet med denne analyse var at identificere vækstpotentialer (samt barrierer for vækst) blandt forskellige typer af bornholmske virksomheder. Resultatet af analysen var en rapport med en række forslag og idéer til initiativer og udviklingsindsatser, som vækstforumet kunne inddrage i deres erhvervsudviklingsstrategi.

Den bornholmske jordbrugssektor var ikke inddraget i ovenstående analyse, og efterfølgende gennemførtes derfor en særskilt analyse for dette erhverv. I den afsluttende rapport blev det bl.a. fremhævet, at den animalske produktion skal have løst en række miljø- og lugtproblemer, såfremt denne sektor fortsat skal kunne bidrage til den økonomiske vækst på Bornholm.

Endelig har CRT været involveret i et projekt kaldet Bornholms Barometer, der har haft til formål at opstille en række indikatorer som både Bornholm og de øvrige vækstfora kan benytte til at måle og kvantificere den socioøkonomiske udvikling i regionen.

Erhvervsklynger

Bornholms Vækstforum har besluttet, at den regionale udviklingsstrategi skal baseres på en såkaldt klyngebaseret udvikling. Dette betyder, at der er identificeret en række erhvervsklynger, hvor Bornholm besidder særlige kompetencer eller andre styrkepositioner. Disse klynger er tiltænkt en nøglerolle i den fremtidige regionale vækststrategi. Ved udgangen af 2006 er der etableret klynger indenfor fødevarer, jordbrug, turisme, oplevelsesøkonomi, maskiner og teknik samt bygge og anlæg. Hver af disse klynger er organiseret med en repræsentant fra det private erhvervsliv som formand, og CRT fungerer som tovholder for arbejdet i jordbrugsklyngen.

Projekt VækstDrive – udvikling af vækstmuligheder og -initiativer

I efteråret 2005 gjorde Bornholms Erhvervscenter øens virksomheder opmærksom på det landsdækkende Mål 2-projekt VækstDrive. Et projekt med det formål at give virksomheder mulighed for at finde nye vækstmuligheder og forstærke igangværende vækstinitiativer ved hjælp af konsulentbistand samt den specialudviklede VækstDrive metode. Center for Regional- og Turismedforskning igangsatte et VækstDrive-projekt med to virksomheder med base i Svaneke, Bülow Glas Bornholm og Hotel Siemensens Gård.

Dronningens glas som idégrundlag

Pernille Bülow fra Bülow Glas og Hanne Dimon Bendtsen fra Siemensens Gård indledte i foråret 2005 et samarbejde i forbindelse med Dronningens besøg på Bornholm, hvilket bestod af en middag på Siemensens Gård med Pernille Bülows glas, som blev lavet specielt til lejligheden. Middagen med Dronningens glas er siden solgt mange gange, og Hanne og Pernille fik på baggrund af denne succes lyst til at arbejde videre med idéen og udvide samarbejdet til et mere omfattende koncept.

VækstDrive blev skudt i gang i januar 2006 med det formål at finde nye fælles vækstmuligheder for Siemensens Gård og Bülow Glas og i den forbindelse udvikle en ny fælles "offering" (en kombination af en vare og en tjenesteydelse), som en del af VækstDrive metoden. Det nye forretningsområde skulle medføre en reel forlængelse af turismesæsonen for begge virksomheder. Med en reel forlængelse af turismesæsonen menes der, at væksten på sigt skal kunne ses i omsætningen i begge virksomheder.

VækstDrive metoden

Projektet blev bygget op efter den fastlagte VækstDrive metode, som indeholdt tre fa-

ser. Den første fase, "Eye Opener", varede otte uger og der blev fokuseret på virksomhedernes aktuelle situation samt på fremtidige muligheder. Den næste fase, "VækstDrive", havde til formål at klæde virksomhederne på til at igangsætte de valgte initiativer og at indhente information om markedet virksomhederne ville ind på. I den forbindelse blev der afholdt en avanceret undersøgelse i form af en Customer Matrix Calculator (CMC) test i København med 10 udvalgte personer fra den valgte målgruppe.

I den sidste fase, "Initiativfasen", blev aktiviteterne for at færdiggøre projektet gennemført, hvilket indebar en test af produktet Sanselig Design Weekend, en forkællesweekend for kvinder med bl.a. glasslibning, hotelovernatning og lækker mad. Den 22.-24. september gennemførte Pernille Bülow og Hanne Dimon Bendtsen en testkørsel af Sanselig Design Weekend med CMC-testgruppen fra juli måned. Testen var særdeles vellykket, der var gode tilbagemeldinger og CMC'en viste også nogle gode resultater.

Vellykket projektforsløb

Alt i alt kan der ses tilbage på et vellykket projektforsløb. Alle planlagte initiativer er blevet gennemført, og det eneste der mangler, er færdiggørelse af markedsføringsmaterialet. En evaluering af projektet blev gennemført i december 2006, hvor de to virksomheder samt Tom Asmussen fra Bornholms ErhvervsCenter deltog. Den generelle holdning var, at projektet og processen havde været en succes. Virksomhederne var blevet gjort opmærksom på metoder, som de aldrig før havde anvendt. Det blev besluttet at gentage succesen, og en forlængelse af projektet er kommet på tale i form af en pendant til Sanselig Design Weekend – men for mænd.

Internationale flyvninger til Bornholm

Center for Regional- og Turismeforskning kortlagde i foråret 2006 mulighederne for at etablere direkte sommerflyvninger til Bornholm fra en række internationale destinationer. Projektet har været medvirkende til, at turisterne i sommeren 2007 kan flyve direkte til Bornholm fra Tyskland og Norge.

Projektet blev udført for Bornholms Lufthavn, Destination Bornholm og Bornholms Regionskommune med seniorforsker Carl Henrik Marcussen som projektleder og primus motor.

Baggrund

I sommeren 2005 måtte Cimber Air vinke farvel til sin monopolstatus på ruten mellem Bornholm og København. Danish Air Transport begyndte at flyve på ruten til langt lavere priser end Cimber, som dog straks svarede igen med at sænke sine priser til et tilsvarende niveau. De rejsende tog straks i mod tilbuddet om billige flyrejser, og flytrafikken til og fra Bornholm har siden været kraftigt stigende. Fly tegnede sig for 7 % af de rejsende i 2004, men steg til 10 % i 2005 og ca. 12 % i 2006.

I samme periode oprettede en række charterflyselskaber direkte ruter fra Bornholm til forskellige sydeuropæiske rejsemål. Internationale flyvninger med henblik på at bringe turister direkte fra udlandet til Bornholm var der dog endnu ingen af, og det var dette uudnyttede potentiale, der igangsatte projektet om mulighederne for etablering af internationale flyvninger til Bornholm.

Projektet og rapporten

Projektet blev finansieret 25% af Bornholms Lufthavn, 25% af Bornholms Regionskommune og 50% af EU's Regionalfond. Den endelig rapport

Feasibility of establishing seasonal flights to Bornholm

blev afleveret til opdragsgiver d. 15. juni og offentliggjort i slutningen af juli, hvor CRT udgav den som working paper. Rapportens primære fokus er nærmarkederne Tyskland, Sverige og Norge, men en række andre markeder blev også behandlet i rapporten.

I slipstrømmen på rapporten

Projektet og rapporten har fået medieomtale både lokalt og nationalt og har været omdrejningspunkt for en række arrangementer.

I begyndelsen af juli blev der afviklet et lukket seminar i Bornholms Lufthavn med deltagelse fra bl.a. VisitDenmark og med indlæg fra CRT. Der blev afholdt et stort flyseminar på Hotel Fredensborg d. 11/10, hvor CRT havde et indlæg. Destination Bornholm stod bag arrangementet, der havde bred opbakning fra bl.a. interesserede flyselskaber, det bornholmske turisterhverv, offentlige interessenter og landsdækkende turismeorganisationer.

CRT's arbejde med at klarlægge potentialet for at oprette internationale sommerflyvninger til Bornholm har været medvirkende til, at to nye flyruter er blevet oprettet i 2007.

Fra maj til september flyver Lufthansa Hamborg-Bornholm, i alt 22 uger, 1 gang pr. uge. Widerøe (et datterselskab af SAS) flyver Oslo-Bornholm i juli og august, i alt 6 uger, 2 gange om ugen.

Med to nye ruter er forhåndsforventningerne til første år efter projektets afslutning fuldt ud indfriet.

Kultur- og oplevelsesøkonomi i nordiske landdistrikter

Projektet blev udført på opdrag fra NordFram, Nordisk Ministerråds arbejdsgruppe vedrørende "Fremtidens nordiske jordbrug og kulturlandskab".

Projektet og rapporten

Kultur- og oplevelsesøkonomien er kommet i centrum som et muligt indsatsområde for politik og støtteordninger. Ikke mindst i relation til reformen af EU's landbrugs-politik, som overfører midler fra traditionel landbrugsstøtte til nye aktivitetsformer i landdistrikterne. Med henblik på at kvalificere diskussionen af eventuelle nordiske initiativer til fremme af kultur- og oplevelsesøkonomi i landdistrikterne ønskede NordFram en analyse af eksisterende aktiviteter, aktører og udviklingspotentialer.

Projektrapporten **Kultur- og oplevelsesøkonomi i nordiske landdistrikter – indhold og perspektiver** beskriver en række rurale kultur- og oplevelsesøkonomiske aktiviteter fra de fem nordiske lande. Med udgangspunkt i disse eksempler tegner rapporten et billede af fremvæksten af nye former for social, økonomisk og kulturel dynamik i landdistrikterne, som kan få konsekvenser for bosætningsmønstre og befolkningsudvikling.

CRT blev inviteret til at fortælle om undersøgelsen på "Nordisk Landsbygdkonferens – Landsbygden i tiden" i Vaasa/Finland maj 2006. Konferencen var arrangeret af Österbottens Förbund, Landsbygdspolitiska Samarbetsgruppen i Finland, Glesbygdsverket i Sverige og Småsamfunnssenteret vid Högskolan i Narvik, Norge.

Stor bevågenhed

Først og fremmest har undersøgelsen indgået i NordFram's interne diskussioner om fremtidige politikker og støtteordninger vedrørende udvikling i landdistrikter, brug af landskaber og naturressourcer osv. Via gruppens medlemmer er disse diskussioner formidlet videre til de nordiske landbrugsministerier. NordFram fremlagde rapportens resultater og forslag til initiativer på Ministerrådsmødet i Lofoten, Norge, i juli.

Endnu er der ikke på nordisk plan taget beslutning om konkrete, målrettede tiltag, men emnet har stor bevågenhed blandt nordiske politikere og embedsmænd.

ESPON-turisme

Center for Regional- og Turismeforskning har i 2006 deltaget i forskningsprojektet ESPON-turisme. ESPON står for European Spatial Planning Observatory Network. Følgende partnere har været med i projektet:

- EuroFutures (lead partner, Stockholm).
- World Tourism Organisation (Statistics and Economic Measurement of Tourism, United Nations, Madrid)
- Wirtschaftsuniversität Wien (Institute for Tourism and Leisure, Vienna, Austria)
- Universidad de les Illes Balears (Faculty of Economic and Business Sciences, Mallorca, Spain)
- Norwegian Institute for Urban and Regional Research (Norway).

Om projektet

Forskningsprojektet bestod i et forberedende studie vedrørende rumligt relevante aspekter af turisme. Det langsigtede mål var at generere viden om rumlige påvirkninger af turismeudvikling for at sikre hovedformålene med europæisk policy: at støtte en europæisk udvikling mod en bedre balance, regional konkurrencedygtighed og territorial sammenhæng.

Projektet fokuserede på turismens rumlige økonomiske effekter og havde som hovedformål at:

- give et overblik over hvad turisme er, og hvordan begrebet kan defineres,
- beskrive og analysere turismens størrelse på regionalt niveau i Europa
- udvikle et forslag til et fremtidigt forskningsprojekt, der kan støtte effektiv policy-udarbejdelse.

I studiet konkluderedes blandt andet, at data om europæisk turisme er meget fragmentariske og mangelfulde. Der er således stor variation i måden hvorpå de europæiske lande definerer turismerelaterede akti-

viteter - også når det gælder definitionen af forholdsvis enkle begreber som fx "internationale turistankomster". Endvidere indsamles de samme data ikke på alle destinationer. Sådanne forhold vanskeliggør mulighederne for at gennemføre komparative analyser inden for Europa. Om end etablerede metodologier eksisterer (fx WTO's såkaldte turisme satellitregnskaber) så undergraver datagrundlagets upålidelighed og inkonsistens undersøgelsesresultaternes signifikans.

Med disse forbehold for øje gjordes der i ESPON-turisme et kvalificeret forsøg på at kortlægge turismens rumlige betydning. Dette skete blandt andet vha. udarbejdelsen af en typologi over turismeregioner inden for ESPON-landene (De 25 EU lande samt Bulgarien, Rumænien, Norge og Schweiz) med en opdeling af europæiske turismeregioner i hhv. modne og nye turismedestinationer (se kort side 12).

Nyt forskningsprojekt i støbeskeen

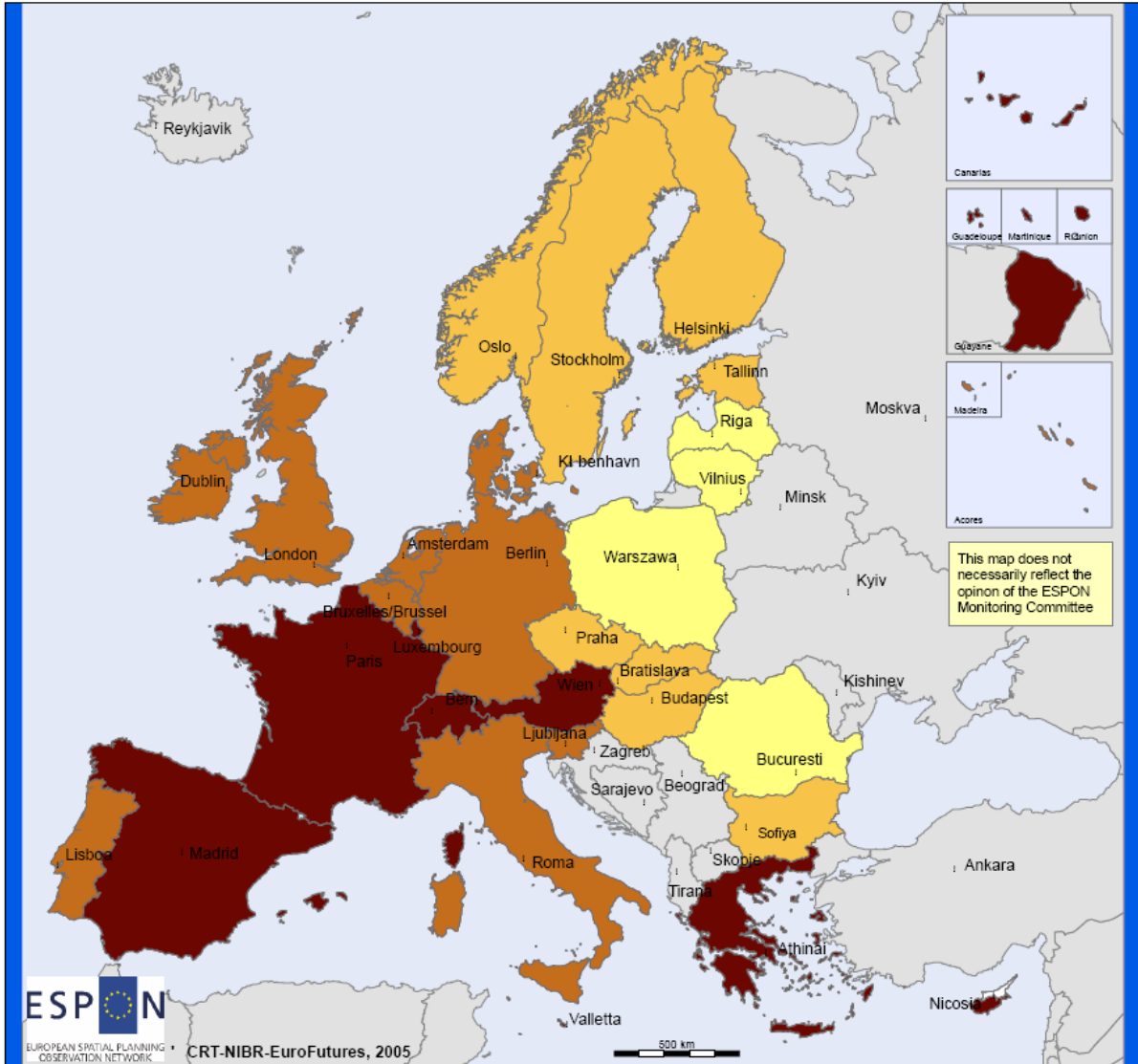
Undersøgelsen belyser vanskelighederne ved p.t. at skulle udvikle en europæisk policy på turismeområdet. Projektet anbefaler derfor en omfattende og dybdegående analyse af turisme målrettet en række policy- og planlægningsinitiativer såvel som udarbejdelsen af regulerings- og managementinstrumenter, der skal sikre, at turisme udvikles på en bæredygtig måde hvor økonomiske prioriteringer spiller sammen med den sociokulturelle og miljømæssige kontekst på tværs europæisk, nationalt og regionalt niveau.

Der foreslås derfor et fuldskala forskningsprojekt (som en del af ESPON II 2007-2013) med det overordnede formål at sikre måling og analyser af de rumlige effekter som turismen genererer i Europa. Tre fokusområder anbefales:

- 1. Rejser og floder.** Hvilke er de dominerende rejsefloder i Europa? Hvem rejser, hvor hen, hvor længe og hvorfor?
- 2. Økonomiske effekter og beskæftigelse.** Hvad forbruger turisterne? Hvordan er deres økonomiske adfærd? Hvad er døgnforbruget? Hvor stor er turismesektoren?
- 3. Miljømæssige og sociale effekter.** En beskrivelse af det fysiske miljø (infrastruktur, overnatningsfaciliteter m.v.), det naturlige miljø (emission, vand- og energiressourcer, landanvendelse), og det sociale miljø (kulturarv m.v.)



Typology of Tourism Development based on classes of the Tourism Penetration Index



Typology of Tourism Development

- Minimally Penetrated Destinations
- Medium-low Penetrated
- Medium-high Penetrated
- Mature Destinations
- No data

* EuroGraphics Association for the administrative boundaries
Source: Eurostat; Norway and Switzerland: National Statistical Offices

Tourism Penetration Index = Unweighted average of three factors:
Tourism expenditure per capita, density of tourists per 1000
population and the number of bed spaces per km².
Standardised with 1.00 as the value for the country with the
highest score for each factor.

Bornholm I/S – en turismestrategi

Opgaven med at udarbejde en samlet turismestrategi for Bornholm blev finansieret af Bornholms Vækstforum. Projektet blev igangsat i oktober 2005 og strategiarbejdet blev udført i tæt samarbejde med turismesektorens parter.

Strategien har tre hovedelementer:

- En strategisk analyse og syntese
- En fastlæggelse af mission og vision
- Udarbejdelse af strategiske valg, dvs. udarbejdelse af handlingsplaner

Det endelige oplæg til en turismestrategi for Bornholm blev godkendt af Vækstforum d. 23. juni 2006.

Anbefalinger til Bornholms Vækstforum

Turismestrategien er et led i Bornholms Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Derudover ønsker Bornholms Regionskommune at udarbejde en samlet turismepolitik for Bornholm, og turismestrategien bliver et væsentligt bidrag til en sådan politik.

Oplægget anbefalede Vækstforum at:

1. Afsætte ressourcer til at igangsætte et klyngeinitiativ for turismen.
2. Tildele Destination Bornholm rollen som tovholder i klyngeinitiativet.
3. Indbyde kredsen af deltagere i turismestrategiarbejdet til at indgå i et strategisk forum på 3-4 personer der skal overvåge og evaluere strategien for Vækstforum.
4. Støtte et overvågningsprogram for turismestrategien baseret på dens langsigtede målsætninger og successmål.

5. Give Destination Bornholm til opgave at udmønte turismestrategien gennem rullende handlingsplaner.
6. Anbefale og selv yde økonomisk støtte til initiativer i Destination Bornholms kommende plan for 2007 – 2009, der er med til at udmønte turismestrategien og kendetegnet af offentligt-privat samarbejde.
7. Sikre en integration af turismestrategien med andre offentlige planer og strategier for Bornholm,
8. Afholde to til tre åbne stormøder om turismestrategien med oplæg udefra såvel som af egne ambassadører for strategien for at skyde strategien og klyngeinitiativet igang.

Vel modtaget

Bornholms Vækstforum har fulgt anbefalingerne i Bornholm I/S – en turismestrategi. Der er bl.a. blevet nedsat en turismeklynge, hvori CRT deltager. Kommunalbestyrelsen har også haft turismestrategien til behandling og har principgodkendt den.

Selve strategien blev i november 2006 udgivet i et hæfte udarbejdet af Konnect Kommunikation, og den strategiske analyse er ligeledes blevet offentliggjort. Således er projektets resultater blevet gjort tilgængelige for alle interesserede.

Bornholms vindue til verden

Evaluering af CRT

I sommeren 2006 blev Center for Regional- og Turismeforsknings aktiviteter de sidste tre år evalueret. Konklusionen blev, at Bornholm får meget ud af CRT, men at centret har potentiale til mere, end hvad vi hidtil har formået at opnå.

Rapporten tillagde CRT en central rolle for Bornholm og fastslog, at centret har medvirket til at skabe nye jobs inden for turismeerhverv og regionale fødevarer. CRT fungerer i høj grad som Bornholms vindue til verden, og medarbejderne står bag en række rapporter, bl.a. SWOT-analysen, analysen af internationale flyvninger til Bornholm og turismestrategien, der alle har medvirket til at igangsætte initiativer på Bornholm.

I rapporten blev bl.a. fremhævet, at *"Bornholm får meget ud af forskningscentret, der leverer betydningsfulde input til Bornholms erhvervsliv og udvikling. Dette kunne ikke erstattes af udenøjs konsulentvirksomheder, da man ville mangle den omfattende viden om Bornholm, som centret besidder."*

Gode erfaringer

Evalueringspanelet slog samtidig fast, at CRT's potentialer ikke er udtømte, og gennem en større synlighed vil centret kunne medvirke til at sætte dagsordenen lokalt. De gode erfaringer fra Bornholm vil endvidere kunne bruges som afsæt til at få national gennemslagskraft inden for udvalgte fokusområder.

Uafhængigt evalueringspanel

Evalueringsrapporten blev bestilt af Bornholms Regionskommune og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (VTU) og blev foretaget af et uafhængigt evalueringspanel. Panelet bestod af:

- Fri agent Eskild Hansen
- Henrik Toft Jensen, Roskilde Universitetscenter
- Knud Erik Hilding-Hamann, Teknologisk Institut
- Bjarne E. Jensen, ANALYSE-STRATEGI-HANDLING (evaluator/redaktør)

Siden 2003 har CRT via Bornholms Regionskommune årligt modtaget en bevilling fra VTU på ca. 5,5 mio. kr. til erhvervsfremmeinitiativer på Bornholm. Bevillingens betydning for CRT's aktiviteter var central i evalueringen, men i praksis blev centrets samlede aktiviteter evalueret. Før 2003 førte centret en omskiftelig tilværelse under andre forudsætninger end i dag, og derfor vedrører evalueringen kun perioden herefter.

En ny strategi for CRT

Efter ønske fra VTU (Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling) skulle Center for Regional- og Turismeforskning med udgangen af 2006 præsentere en strategi- og handlingsplan for den treårige periode 2007-2009. Strategiarbejdet tog sit naturlige udgangspunkt i den evaluering af CRT, som blev præsenteret i løbet af sommeren.

Strategiske mål

På baggrund af konklusionerne og anbefalingerne fra evalueringen skal strategien sikre, at virksomheden CRT i de kommende år bliver præget af:

- Afgrænsede fokusområder og aktiviteter.
- Udvikling av nicheekspertise og -produkter.
- Internationalt anerkendt forskning.
- Dagsordensættende og synlige effekter på Bornholm og i resten af Danmark.
- En kreativ kombination af anvendt forskning og udviklingsaktiviteter.
- Organisatorisk og økonomisk vækst.

Med afsæt i en kritisk vurdering af centrets kompetencer og ekspertise samt vores markeder og kunder nåede vi frem til, at vi på CRT skal stræbe efter at udføre forsknings- og udviklingsaktiviteter, som generer ny viden og forbedrer forståelsen for udviklingsbetingelser i landdistrikter og maritime regioner (øer og kystområder) specifikt inden for fødevareresektoren, turisme og oplevelsesøkonomien.

Inden for dette hovedfelt kan CRT's kommende aktiviteter inddeles i tre strategiske mål:

1. At udføre kvalificerede forsknings- og udviklingsaktiviteter som vedrører socioøkonomiske forhold og dynamikker.
2. De særlige betingelser for virksomhedsudvikling og iværksætteri i landdistrikter og maritime regioner.
3. De policy- og planlægningsmæssige udfordringer ved strategisk anvendelse af deres ressourcer.

Vision for 2009

Visionen for CRT 2009 formuleres derfor således: *"Center for Regional- og Turismeforskning er Bornholms forsknings- og udviklingsplatform i videnssamfundet. CRT har en national og international position inden for socioøkonomisk udvikling, virksomhedsudvikling, policy og planlægning med et særligt fokus på landdistrikter og maritime regioner"*.

Publikationer

Tidsskriftsartikler, internationale, peer-review

Ioannides, D., Nilsson, P.Å., Billing, P. (2006): *Transboundary Collaboration in Tourism: The Case of the Bothnian Arc*. Tourism Geographies. Vol. 8. No. 2, 122-142.

Ioannides, D. (2006): *Editorial: Tourism in Borderlands*. Tourism Geographies 8(2): 99-101.

Ioannides, D. (2006): *The economic geography of the tourist industry: ten years of progress and an agenda for the future*. Tourism Geographies 8 (1): 76-86.

Zhang, Jie, Bjarne Madsen og Chris Jensen-Butler (2006): *The Regional Impact of Tourism – the Case of Denmark*. Regional Studies, vol. 41.6, pp. 839-853, August-

Videnskabelige artikler i øvrigt, internationale

Nilsson, Per Åke (2006): *A Northern Island World – Luleå Archipelago*. In Baldacchino, G (ed.). *Extreme Tourism: Lessons from the World's Cold Water Islands*, Elsevier Science, 2006.

Petersen, Tage (2006): *How to make a Living in insular Areas – Six Nordic Cases*. Nordregio report 2006:1. Sammen med Margaretha Dahlström mfl.

Bogkapitler i eksternt red. Antologier, internationale

Ioannides, D. and Daughtry, E. (2006): *Competition in the travel distribution system: A case-study of the US travel retail sector*. In Andreas Papatheodorou (ed.). *Corporate Rivalry and Market Power*. London: IB Tauris: 124-142.

Ioannides, D. and Cohen Ioannides, M. (2006): *Global Jewish tourism: Pilgrimages*

and remembrance. In D. Timothy and D. Olsen (eds.). *Tourism, Religion and Spiritual Journeys*. London: Routledge. 156-171.

Ioannides, D. (2006): *Interregional cooperation between Europe's island regions: A case study of the GEDERI project*. In H. Wachowiak (ed.). *Tourism and Borders: Contemporary issues, policies, and international research*. London: Ashgate. 31-43.

Rapporter, primært eget forlag

Christoffersen, Henrik; Morten Marott Larsen, Bjarne Madsen og Olaf Rieper (2006): *Anvendelsen af uddannet arbejdskraft i dansk offentlig forvaltning*. Akf forlaget.

Madsen, Bjarne og Svend Lundtorp (2006): *Arbejdsmarkedet på Sjælland og øerne i 2015*. Akf forlaget.

Billing, P. & Ioannides, D. et.al. (2006) *ESPON Draft Final Report 1.4.5: Preparatory Study of Spatially Relevant Aspects of Tourism*. ESPON Monitoring Committee.

Working Papers, primært eget forlag

Manniche, J. og Jensen, A.B. (2006): *Kultur- og Oplevelsesøkonomi i nordiske landdistrikter – Indhold og perspektiver*. Nordisk Ministerråd, TemaNord 2006: 532.

Marcussen, Carl Henrik (2006): *Feasibility of establishing seasonal flights to Bornholm*. Centre for Regional and Tourism Research, Bornholm. Working Paper no. 28.

Nilsson, Per Åke (2006): *The Norwegian Coastal Express (Hurtigruten – Pikareitti). An alternative for the Gulf of Bothnia*. Centre for Regional and Tourism Research, Bornholm. Working Paper no. 27.

Conference papers, proceedings

Billing, P (2006): *Designing a Global Small Island Destination – Case Bornholm, Denmark*. Præsenteret på International Small Island Study Association (ISISA) IX Islands of the World Conference. Maui, Hawaii, USA. 29. juli. – 3. august.

Ioannides, D. & Billing, P.: *Research Note: Impacts of Tourism in Island Regions of the EU. Measurements and Policy Implications*. Oplæg ved CPMR Island Commission's Seminar on Sustainable Tourism. Palma de Mallorca, Spanien, 14. november.

Jensen-Butler, Chris and Bjarne Madsen (2006): *The general interregional price model*. Præsenteret på EcoMod Conference on Regional and Urban Modeling. Bruxelles. 1.- 2. juni.

Madsen, Bjarne and Chris Jensen-Butler (2006): *The general interregional quantity model*. Præsenteret på EcoMod Conference on Regional and Urban Modeling. Bruxelles. 1.- 2. juni.

Conference papers, upublicerede

Ioannides, D. (2006): *Competition in the Travel Distribution System: A Case Study of the US Retail Sector*. Præsenteret på 102nd Annual Meeting of the Association of American Geographers, Chicago, Illinois. Marts.

Ioannides, D. (2006): *Impacts of tourism in island regions in the EU: Measurements and policy implications*. Præsenteret på Commission for Peripheral and Maritime Regions Seminar, Mallorca, Spanien. November.

Manniche, J., Testa, S. og Larsen, N. J. (2006): *Entrepreneurship and new business creation in six insular Nordic areas*. Præsenteret på konferencen "Successful

Small Business & Entrepreneurship from Small Islands", Malta, 2.-4. februar.

Nilsson, Per Åke (2006): *Cruise Tourism and the New Tourist*. Præsenteret ved The Nordic Tourism Research Symposium i Akureyri, Island. September.

Nilsson, Per Åke (2006): *Turism och lokalbefolkning*. Præsenteret på et seminar i Nuuk for Grønlands Hjemmestyre. Grønland, 20. maj.

Udrednings- og konsulentarbejde – offentliggjorte publikationer

Andersen, Lene Feldthus (2006): *Bornholm i kultur- og oplevelsesøkonomien – hvad er fakta?* Udarbejdet for Kultur og Kommunikation og Fritid og Kultur, Bornholms Regionskommune.

Andersen, Lene Feldthus (2006): *Bornholm I/S – en turismestrategi*. Udarbejdet for Bornholms Vækstforum.

Andersen, Lene Feldthus, ed. (2006): *Strategisk analyse – beskrivelse af interne og eksterne forhold i Bornholms turisme i dag*. Udarbejdet for Bornholms Vækstforum.

Hedetoft, A., Toudal, M., og Madsen, B. (2006): *Vækst på Bornholm – barrierer og potentialer* (Udarbejdet sammen med Jens Henrik Haahr). Rapport fra Teknologisk Institut. November.

Hedetoft, Anders (2006): *Bornholmske Erhvervsindikatorer*. Udarbejdet for Bornholms Vækstforum. Juni.

Hedetoft, Anders (2006): *Den bornholmske landbrugssektor – potentialer og barrierer for vækst*. Udarbejdet for Bornholms Vækstforum. September.

Hedetoft, Anders (2006): *Hvad gør de bedste bedre?* (Udarbejdet sammen med

Morten Gylling). Notat fra Fødevareøkonomisk Institut. Populæruddgave publiceret af Landbrugsforlaget.

Hedetoft, Anders (2006): *Jordbrugsklyngens input til en bornholmsk erhvervsudviklingsstrategi*. Udarbejdet for Bornholms Vækstforum. November.

Madsen, Bjarne (2006): *Udvikling i trafikken til og fra Bornholm 2006 – 2015*. Udarbejdet for Trafikkontaktrådet for Bornholm.

Marcussen, Carl Henrik (2006): *Det polske marked for færgetransport til Bornholm – med særlig henblik på ruter til/fra Nexø Havn*. Udarbejdet for Nexø Havn A/S. Oktober.

Pallikaras, Anna (2006): *Evaluering af Bornholms Cykelportal*. Udarbejdet for Destination Bornholm. Oktober.

Pallikaras, Anna (2006): *Fart på lokale fødevarer – en rapport fra Bornholm og de danske småøer*. Center for Regional- og Turismeforskning.

Pallikaras, Anna (2006): *Nye familier og deres rejsevaner*. Udarbejdet for VisitDenmark. April.

Petersen, Tage (2006): *Kompetenceudvikling på Bornholm – barrierer og potentialer*. Afrapportering til Bornholms Vækstforum. Bornholms Akademi og Center for Regional- og Turismeforskning. Juni.

Toudal, Mikkel (2006): *Erfaringer fra evalueringslitteraturen set i forhold til Mål 2-evalueringerne*. Notat 5 fra Mål 2-projektet "Programevaluering og regional strategi". December.

Toudal, Mikkel (2006): *Notat om informationsmøde for sygedagpenge-modtagere*. Notat 1 i evaluering af projektet Optimum udført for Bornholms Regionskommune.

Toudal, Mikkel (2006): *Spørgeskemaundersøgelse af holdningen til brugen af evaluering i Mål 2 blandt medlemmer af de regionale Mål 2-udvalg*. Notat 2 fra Mål 2-projektet "Programevaluering og regional strategi". December.

Toudal, Mikkel (2006): *Undersøgelse af Mål 2-evalueringerne, november 2006*. notat 1 fra mål 2-projektet "Programevaluering og regional strategi".

Udrednings- og konsulentarbejde – fortrolige publikationer

Jensen, Hasse (2006): *Balance mellem serviceforventninger og oplevet service? Kundeundersøgelse for Bornholmstrafikken A/S på ruten Rønne-Sassnitz*. Juli-september.

Jensen, Hasse (2006): *Hvor tilfredse er Bornholmstrafikkens kunder? Kunde- og tilfredshedsundersøgelse for Bornholmstrafikken A/S*. I alt fire rapporter for månederne februar, maj, juli og november.

Jensen, Hasse (2006): *Turisters brug af elektronik*. Notat til Destination Bornholm. Oktober.

Publikationer 2004 - 2006			
	2004	2005	2006
Tidsskriftsartikler, internationale, peer-review	5	1	4
Tidsskriftsartikler, peer-review, nordiske	0	0	0
Videnskabelige artikler i øvrigt, internationale	0	1	2
Videnskabelige artikler i øvrigt, nordiske	1	0	0
Bogkapitler i eksternt red. antologier, internationale	4	0	3
Bogkapitler i eksternt red. antologier, nordiske	0	0	0
Monografier, eksterne forlag, internationale	0	1	0
Monografier, eksterne forlag, nordiske	0	1	0
Rapporter, primært eget forlag	2	0	3
Working papers, primært eget forlag	5	5	3
Conference papers, proceedings	7	3	4
Conference papers, upublicerede	7	9	5
Publikationer i forb. med udredningsarbejde og konsulentarbejde	2	3	21
I alt	33	24	45

Aktiviteter

CRT's medarbejdere har i årets løb holdt en række oplæg, gæsteforelæsninger og lign. De fleste har relation til årets projekter, mens andre tager udgangspunkt i vore kerneområder, bl.a. turisme, regional udvikling og erhvervsudvikling. Oplæggene har fundet sted både på Bornholm og i nationale og internationale sammenhænge.

Denne oversigt rummer tillige konferencer, workshops og seminarer, CRT har afholdt eller deltaget i, samt uddrag af den mediedækning CRT har fået i det forgangne år.

Initialerne i parentes angiver hvilken medarbejder, der eksempelvis har holdt oplægget eller deltaget i konferencen.

Oplæg

Bornholm

Bornholm And The Öresund Region. A Case of Trans-National Regionalisation in Europe. For masterstuderende fra Missouri State University. Nexø, 26 maj (PB).

Bornholm i oplevelsesøkonomien. AOF Bornholm, beskæftigelsesprojektet "16 Uger". 20. februar (ABJ)

Bornholms oplevelsesøkonomi og nye turismestrategi. Allinge Sandvig Turist- og Erhvervsforening. 18. december. (LFA)

Bornholms oplevelsesøkonomi og nye turismestrategi. Danvifo seminar. 29. november. (LFA)

Bornholms turismestrategi. HTSA Regionalråd Bornholm. 5. juli. (LFA).

Bornholmske Erhvervsindikatorer. For Bornholms Vækstforum på baggrund af projekt. 23. juni. (AH)

CRT and Bornholm. Towards Knowledge-driven Regional Development. For VisitDenmark. Rønne, 7. maj. (PB)

CRT's tilbud som en del af Danvifo. Danvifios møde med bornholmske virksomheder. Svanekegården. (TP)

(Den bornholmske landbrugssektor – potentialer og barrierer for vækst. For Bornholms Vækstforum på baggrund af projekt. 22. september. (AH)

Feasibility of establishing seasonal flights to Bornholm. Oplæg på baggrund af rapport. Seminar om "Nye flyforbindelser til Bornholm". Destination Bornholm. Hotel Fredensborg, Rønne. (CHM)

Forslag til analyse af den Bornholmske Landbrugssektor. Bornholms Landbrug, Åkirkeby. 17. maj. (AH)

Fremskrivning af økonomisk udvikling på Bornholm. Trafikkontaktrådet for Bornholm. 3. oktober. (BM)

Jordbrugsklyngens input til en fremtidig bornholmsk erhvervsudviklingsstrategi. Bornholms Landbrug, Åkirkeby. 31. oktober. (AH)

Klynger som udgangspunkt for erhvervspolitik på Bornholm. CRT-seminar for offentlige og private virksomheder på Bornholm. 1. juni. (JM)

Kompetenceudvikling på Bornholm - barrierer og muligheder. For Bornholms Vækstforum. (TP)

Midtvejsrapport over turismestrategiarbejdet. Det midlertidige vækstforum for Bornholm. 20. marts. (LFA)

Oplæg til turismestrategi for Bornholm. Bornholms Vækstforum. 23. juni. (LFA)

Uddannelsessamarbejde på Bornholm. For hhv. Børne- og Skoleudvalget, BRK,

Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole og LO Bornholm. Januar-marts. (TP)

Vækst på Bornholm – barrierer og muligheder. For Bornholms Vækstforum på baggrund af rapport. 20. marts. (AH)

Videregående uddannelsesstrategi på Bornholm. Konferencen Baltic Educational Island. Rønne, november. (TP)

Vägen till Agurbia Och Micropolis. En utblick över det regionala upplevelselandskapets horisonter. Seminar om "Oplevelsesøkonomi på Bornholm". Baltic Recording Studio, Svaneke, 5. januar. (PB)

Nationalt

Bornholms oplevelsesøkonomi – hvad er fakta? Ved Læringsmodul 2: "Kultur Erhverv Netværk" for Kreative Byer i Hovedstadsområdet. 4. maj. (LFA)

Bornholmske Borgerforeninger. For Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter på baggrund af rapport. 5. maj. (AH)

Det bornholmske udgangspunkt. Ved Læringsmodul 2: "Kultur Erhverv Netværk" for Kreative Byer i Hovedstadsområdet. 4. maj. (LFA)

Nye familiers rejsevaner. For VisitDenmark på baggrund af rapport. 21. april (AP)

Oplevelsesøkonomien på Bornholm – Hvordan er den skruet sammen og hvilken rolle spiller den i og for turismen? De danske turistchefers årsmøde. Maribo, 21. november. (LFA)

Resultater fra Mønsterbrugsprojektet. Dansk Landbrug, Borup. 31. maj. (AH)

Resultater fra Mønsterbrugsprojektet. Dansk Landbrug, Hobro. 23. maj. (AH)

Resultater fra Mønsterbrugsprojektet. Dansk Landbrug, Vissenbjerg. 2. juni. (AH)

Turismen i Oplevelseslandskabet. Fra teori til praktik. De danske turistchefers årsmøde. Maribo, 21. november. (PB)

Internationalt

Designing A Global Small Island Destination – Case Bornholm, Denmark. På International Small Island Study Association (ISISA) IX Islands of the World Conference. Maui, Hawaii, USA, 29. juli – 3. august. (PB)

Det bornholmske arbejdsmarkedssystem. På seminaret "How to Facilitate Employment in Insular Income Systems – six Nordic examples". Nordregio, Stockholm, Sverige. (TP)

Globalization through tourism: The case of trans-frontier collaboration. Gæsteforelæsning, Mitthögskolan i Östersund, Sverige. December. (DI)

Impacts of Tourism in Island Regions of the EU. Measurements and Policy Implications. CPMR Island Commission's seminar om Sustainable Tourism. Palma de Mallorca, Spanien, 14. november. (PB og DI)

Kultur- og Oplevelsesøkonomi i nordiske landdistrikter - Indhold og perspektiver. På Nordisk Landsbygd konference i Vaasa, "Landsbygden i tiden" på baggrund af rapport. 11.-12. maj. (JM)

Tourism and cross-border collaboration. Gæsteforelæsning, Waterloo University, Canada. Oktober. (DI)

Trends in European Internet Distribution of Travel and Tourism Services. European CRS Conference. Bruxelles, Belgien. 28. april 2006. (CHM)

Turism och lokalbefolkning. For Grønlands Hjemmestyre ved et seminar i Nuuk. I regi af RUC. 20. maj. (PÅN)

Afholdte workshops og seminarer

En turismestrategi for Bornholm. Scenarieworkshops for bornholmske turismeaktører i samarbejde med Institut for Fremtidsforskning. 24. januar og 28. februar (LFA)

Fart på Lokale Fødevarer. Workshop på Fejø og Strynø. 1.-2. februar (AP)

Klyngeseminar. CRT-seminar for offentlige og private virksomheder på Bornholm. 1. juni. (JM)

Vækst Drive. seminarer/workshops. 23.-24. februar, 11. juli og 19. december. (AP)

Deltagelse i konferencer, workshops og seminarer

Bornholm

Baltic Educational Island. Workshop, Hotel Griffen, Rønne. 20.-21. november (AP)

Nye flyforbindelser til Bornholm. Seminar, Destination Bornholm, Hotel Fredensborg, Rønne. 11. oktober. (MT)

Øresundsregionens Forsknings- og Udviklingskomité - Afslutningskonference for forskningsprogrammet 2002-2005. Svaneke, 28.-29. august. (PB)

Nationalt

Den fremtidige danske landdistriktspolitik. Seminar, Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter. 28. september. (AH)

Den fremtidige danske og europæiske landdistriktspolitik. Seminar, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. 23. oktober. (AH)

Det kommende Landdistriksprogram. Workshop, Direktoratet for FødevarerErhverv. 20. januar. (AH)

ESPON 1.4.5 Pre-Study on the Spatially Relevant Aspects of Tourism. Workshop. København 5.-6. juni. (PB)

Innovation i fødevarer- og jordbrugssektoren. Konference, Direktoratet for Fødevarerhverv. 14. august. (AH)

Innovationer i landdistrikter. Workshop, Landbrugets Rådgivningscenter. 21. marts. (AH)

Jordbrugets regionale betydning. Seminar, Dansk Landbrug. 13. juni. (AH)

Regionernes rolle i EU's fremtidige landdistriktspolitik. Konference, EU, DG9. 9. november. (AH)

Videnskoneference. Roskilde Centralbibliotek. 15. juni (AP)

Internationalt

15th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research. Konference, Savonlinna, Finland. 19.-21. oktober. (HJ og TP)

CPMR - General Assembly. Murcia, Spanien, 24.-29. oktober. (PB)

CPMR Island Commission - Annual Meeting. Heraklion, Kreta, 10.-14. maj. (PB)

CPMR Island Commission - GEDERI Final Seminar. Ajaccio, Korsica, 19.-23. maj (PB og AP)

CPMR Island Commission - Gederi Steering Committee. Rennes, Frankrig, 29. januar. (PB)

CPMR Island Commission - Seminar on Sustainable Tourism. Palma de Mallorca, Spanien, 14. november. (PB)

Creative Clusters 2006 - Mainstreaming creativity. Fourth International Conference, UK. 5.-8. november (LFA)

ESPON Seminar for Monitoring Committee, Contact Points and Transnational Project Groups. Salzburg, Østrig, 13.-14. marts. (PB)

International Small Island Study Association (ISISA) - IX Islands of the World Conference.

Maui, Hawaii, USA, 29. juli – 3. august. (PB)

Third China Tourism Conference. Hong Kong, SAR. 13.-18. december. (PB)

Mediedækning (uddrag)

Artikel om konsekvenserne af udstykning af hoteller til ferielejligheder. Bornholms Tidende. 14. oktober (LFA)

Deltagelse i DR Bornholms Rejseråd om trafikbetjeningen af Bornholm. Formidlet som netradio. 23., 28. og 30. marts, 4., 6. og 18. april samt 4. december. (LFA)

Fup og Fakta om storfusionen. Synspunkt i Bornholms Tidende. 22. februar. (TP)

Interview i radioen om tendenser i dansk turisme. DR Sommer. 3. juli. (LFA)

Interview om udstykning af hoteller til ferielejligheder. TV2 Bornholm. 23. oktober. (LFA)

Paneldeltagelse i temaudsendelse om unge og uddannelse. TV2 Bornholm. (TP)

Uddannelsessamarbejde på Bornholm. Div. interviews, TV2 Bornholm og DR Bornholm, januar-marts. (TP)

Vi skal turde Øresundsregionen. Interview i Erhvervsmagasinet Huset, nr. 5. Juni. (PB)

Kunder, netværk og samarbejdspartnere

Center for Regional- og Turismeforskning er en projektbaseret institution, der udfører forskningsbaserede udviklingsopgaver.

Vore muligheder for at få finansieret og gennemført projekter afhænger dels af relationer til myndigheder og organisationer, der har en interesse i at anvende CRT, dels af samarbejde med andre vidensinstitutioner, der skal sikre den nødvendige kompetencemæssige bredde og kvalitet.

Centrets kunder, samarbejdspartnere samt primære netværk har i 2006 været:

Lokale

Bornholms Akademi

Bornholms Erhvervscenter

Bornholms Erhvervsskole

Bornholms Landbrug

Bornholms Lufthavn

Bornholms Regionskommune

Bornholms Vækstforum

Bornholmstrafikken A/S

Destination Bornholm

Glas og Keramikskolen Bornholm

Konnect Kommunikation

Leader+ Bornholm

Nexø Havn A/S

Nationale

Arbejdsmiljøinstituttet (AMI)

Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter

CEUS, Handleshøjskolecentret i Nykøbing F

Copenhagen Business School

Danmarks Jordbrugsforskning, ved Aarhus Universitet.

Direktoratet for Fødevarer-Erhverv

Kultur og Kommunikation

Landbrugets Rådgivnings-center, Skejby

Leader+ De Danske Småøer

Sammenslutningen af Danske Småøer

Syddansk Universitet

VisitDenmark

Aalborg Universitet, institut for historie, internationale studier og samfundsforhold.

Internationale

Baltic Business School, University of Kalmar

Campus Helsingborg/Lunds Universitet

Centre for Urban and Regional Studies, University of Birmingham

CPMR / Islands Commission

Dept. of Geography, Geology, and Planning, Missouri State University, Springfield

Eurisles

Institute of Island Studies / University of Prince Edward Island

International Small Island Studies Association (ISISA)

Mitthögskolan i Östersund

Neringa Kommune

Nordisk Ministerråd

Nordregio

UN World Tourism Organisation



Bestyrelse pr. 31.12.2006

Medlemmer

- Christian Wichmann Matthiessen, bestyrelsesformand. Professor, Geografisk Institut, Københavns Universitet.
- Lars Erik Jønsson. Udviklingsdirektør, VisitDenmark.
- Janne J. Liburd. Lektor, Institut for Fagsprog, Kommunikation og Informationsvidenskab, Syddansk Universitet.
- Knud Andersen. Medlem af Bornholms Kommunalbestyrelse. 1/1 – 30/11 2006.
- Annelise Molin. Medlem af Bornholms Kommunalbestyrelse. Fra 1/12 2006.
- Kristian Kirk Mailand. Udpeget af Bornholms Kommunalbestyrelse.
- Karsten Christensen. Hotelejer, Hotel Romantik, Allinge.
- Lene Feldthus Andersen, medarbejderrepræsentant. Specialkonsulent, CRT.

Observatører

- Janus Krarup. Vicedirektør, Den tværministerielle Arbejdsgruppe for Bornholm, Erhvervs- og Boligstyrelsen.
- Jørgen Kvist. Direktør, Bornholms Regionskommune.

Center for Regional- og Turismeforskning ledes af en bestyrelse udpeget for 2006-2009 bestående af 7 medlemmer, hvoraf de 6 udpeges af Bornholms Kommunalbestyrelse.

Kommunalbestyrelsen udpeger til CRT's bestyrelse:

- to medlemmer af Bornholms Kommunalbestyrelse
- ét medlem efter indstilling fra Bornholms Vækstforum
- tre medlemmer, der udpeges ud fra deres faglige kompetencer og forskningsmæssige relevans for CRT's virksomhed.

Desuden udpeger centrets medarbejdere en repræsentant til bestyrelsen.

Personale pr. 31.12.2006

Peter Billing, direktør, ph.d.

Arbejdsfelt: regionalisering, regional identitet, byplanlægning, kultursociologi, fritids- og sportsstudier, oplevelsesøkonomi, turismehistorie.

Forskning og udvikling

Anders Hedetoft, konsulent, ph.d, HD, cand.agro.

Arbejdsfelt: entreprenørskab, ledelse og udvikling af små virksomheder, virksomhedssamarbejde.

Anja Bach Jensen, kommunikationsmedarbejder

Arbejdsopgaver: kommunikationsopgaver, surveys, projektarbejde, bistand i forbindelse med kurser og workshops.

Anna Pallikaras, konsulent, cand.scient.soc.

Arbejdsfelt: kulturturisme, World Heritage Sites, bæredygtig turisme ud fra et miljøperspektiv, små virksomheder i udkantsområder, uddannelsespolitik i udkantsområder.

Barbro Anell, seniorforsker, professor emerita

Arbejdsfelt: afvikling, forandring og udvikling inden for organisationer og brancher, virksomhedsorganisation (privat og offentlig), projektstyring, projektbaserede organisationer, økonomisk vurdering af projekter og programmer.

Bjarne Madsen, seniorforsker, cand.oecon.

Arbejdsfelt: regional økonomi, offentlig økonomi, turisme- og transportøkonomi, modelbygning og -anvendelse samt opstilling af lokale samfundsregnskaber (SAM).

Carl Henrik Marcussen, seniorforsker, ph.d., MBA

Arbejdsfelt: anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi til markedsføring og salg af rejse- og turismeserviceydelser.

Dimitri Ioannides, professor, ph.d.

Arbejdsfelt: udbudssiden inden for turisme, herunder entreprenørskab og små virksomheder, problemstillinger i relation til udvikling af øer, bæredygtig turisme i øregioner.



Hasse Jensen, konsulent, akademiøkonom i turisme

Arbejdsopgaver: projektarbejde, surveys, oversættelse (svensk og engelsk), behandling af data i SPSS, ansvarlig for centrets bibliotek.

Jesper Manniche, seniorforsker, cand.tech.soc.

Arbejdsfelt: regional udvikling og regional erhvervspolitik, virksomheders brug af informations- og kommunikationsteknologi (IKT), innovation og læring i små og mellemstore virksomheder.

Lene Feldthus Andersen, specialkonsulent, MSc

Arbejdsfelt: erhvervsfremme og -udvikling, bæredygtig turismeudvikling, projektudvikling, -ledelse og -evaluering, integration af forskning i udviklingsprojekter.

Mikkel Toudal, specialkonsulent, cand.scient.pol.

Arbejdsfelt: projekt- og økonomistyring, kontrakter, personalespørgsmål og fundraising. Projektarbejde inden for regional udvikling, østersøregionen og evaluering.

Nino Javakhishvili Larsen, konsulent, MA, MSc.

Arbejdsfelt: regionalpolitik og -udvikling, miljøledelse, turismeudvikling, projektstyring.

Per Åke Nilsson, seniorforsker, fil.lic.

Arbejdsfelt: landboturisme, regional udvikling, rekreativ kapital.

Tage Petersen, forsker, cand.comm.

Arbejdsfelt: perifere regioners konkurrence- og udviklingsmuligheder, regional uddannelsespolitik, afledte erhvervseffekter af turisme, entreprenørskab og små virksomheder.

Administration

Brian Brink, administrativ medarbejder

Arbejdsopgaver: økonomi, regnskab, budget, økonomi- og projektstyring.

Marianne Frølich, administrativ medarbejder

Arbejdsopgaver: projektstyring, rejse- og mødeplanlægning, sekretærfunktioner, korrekturlæsning, rapportredigering, surveys.

Gæsteforskere i årets løb

- Birgit Nahrstedt
Syddansk Universitet, Sønderborg.
1. – 31. aug.
- Professor Dallen Timothy
Professor, School of Community Resources and
Development, Arizona State University.
1. – 9. november.

Efteruddannelse og kurser

- Arbejdsmiljøkursus. 6.-7. februar og 8.-9. marts (PB).
2.-4. oktober og 6.-7. november (AP).
- Cand.Merc(kom). Handelshøjskolen i København. Sep.
2006 – juni 2008. (ABJ)
- Lederskab og organisationsudvikling. Læringsmodul 3 i
Kreative Byer Netværket. 9.-10. oktober (LFA)
- Master i Evaluering. Syddansk Universitet. Sep. 2006 –
juni 2008. (MT)
- SPSS Dimensions. CRT-kursus. Kursuscenter Hoffmann.
22. & 23. november (BB, MRF, LFA, HJ, TP, AP).
- Macroeconomics og Organizational Behavior. HA-
enkeltfag. CBS Summer University. Juni – aug. (ABJ)

Bestyrelsens beretning

Et tilbageblik på 2006

Center for Regional- og Turismeforskning fik en ny og mindre bestyrelse i foråret 2006. Kort tid efter modtog man den evalueringsrapport, som Videnskabsministeriet havde sat i værk. Den nye bestyrelse deler de vurderinger og anvisninger, der er rapportens hovedbudskab. Det er vigtigt at fastholde tilhørsforholdet til Bornholm, og det er vigtigt at styrke centrets videnskabelige profil, for centret er et "Vindue til Verden". CRT rummer Bornholms største koncentration af vidensamfundets udviklingsarbejdspladser og har dermed både mulighed for og pligt til at medvirke stærkt til øens dynamik.

Strategisk arbejde

Med baggrund i evalueringsrapporten igangsatte vi et strategisk arbejde, som skal sigte mod at give centret en stærkere plads. Det handler om at satse på de specialiserede områder, hvor man kan hævde sig nationalt og ligefrem internationalt. Det drejer sig desuden om at koncentrere indsatsen indenfor felter, hvor den bornholmske interesse er klar. Endelig er det vigtigt for centrets bestyrelse, at vi kommer ud med vore budskaber og resultater både i form af en aktiv mediepolitik og ved at styrke aktiviteten, når det gælder videreuddannelse på øen. Fokus skal stilles skarpt på en nichepolitik under overskrifterne: turisme, regional udvikling og maritime regioner/østudier med udkantsområdeproblematik som et samlende perspektiv.

Centrets lokalisering på Stenbrudsgården har været diskuteret, og sagen har lagt beslag på en stor del af bestyrelsens energi. Resultatet er godt for centret, fordi man bliver på den tiltalende og markante adresse. Det kalder dog også på en indsats for at fastholde og udvikle samarbejdet

med Bornholms andre vidensarbejdspladser, med den kommunale ledelse og med Vækstforum. Den indsats tager vi alvorligt, og vi vil opprioritere den.

National, international og lokal

Opkoblingen til det nationale og internationale vidensamfund er også i fokus, og der er truffet aftale om tilknytning til Øresundsuniversitetet, hvilket vil indebære et stærkere samarbejde med 12 højere læreanstalter i Sydsverige og på Sjælland. Det giver desuden mulighed for at forbedre sikringen af centrets profil, da Øresundsuniversitetet kan bidrage til en mere kvalitativ akkreditering. Bestyrelsen har desuden prioriteret deltagelse i internationale videnskabelige organisationer højt, fx Den Internationale Geografiske Unions Commission for Island Studies, og deltagelse i internationale forskningsprojekter som fx ESPON (European Spatial Planning Observation Network). Det er desuden planen at danne et internationalt rådgivende udvalg, som skal have centrets videnskabelige aktiviteter på dagsordenen.

Evalueringsrapporten fandt, at samarbejdet mellem CRT og bornholmske kræfter var en styrke. For yderligere at fremme det lokale samarbejde er det hensigten at etablere en lokal baggrundsgruppe, en slags repræsentantskab, og inddrage den aktivt i centrets virksomhed.

København, marts 2007

Christian Wichmann Matthiessen

Bestyrelsesformand

Indledning

Center for Regional- og Turismeforskning har siden 2003 været en selvejende institution. Centrets nuværende grundbevilling er finansieret af en finanslovsbevilling til projekter på Bornholm. Denne bevilling har Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (VTU) og Bornholms Regionskommune indgået aftale om anvendelsen af. CRT har derefter indgået en aftale med regionskommunen om, at centret skal opfylde aftalen på vegne af regionskommunen.

Centret har til formål:

- at udføre forsknings- og udviklingsarbejde på områder, hvor CRT har eller kan få en selvstændig national placering og international gennemslagskraft.
- at drive forskningsbaseret udviklingsvirksomhed, der kan fremme turisme og regional udvikling.

Bestyrelsen afgiver hermed sin beretning for 2006. Centrets bestyrelse har i dag 7 medlemmer mod tidligere 11. Ved årets første bestyrelsesmøde konstituerede den nye bestyrelse sig med ny formand, professor Christian Wichmann Mathiessen og ny næstformand, Knud Andersen.

Finanslovsbevillingen 2006

CRT udfylder en strategisk funktion på Bornholm som videnscenter og har med den statslige bevilling som grundlag taget initiativ til et antal projektaktiviteter, hvor den langsigtede målsætning er at sikre og medvirke til:

- at Bornholm har et institutionaliseret vidensmiljø, som på et antal strategiske områder er nationalt og internationalt konkurrencedygtigt, og
- gennem denne position og disse kompetencer producerer og formidler viden, som kan medvirke til at styrke

Bornholms komparative konkurrenceevne både nationalt og internationalt.

Centrets hovedbevilling var i 2006 givet som en projektbevilling på 5,7 mio. kr. fordelt på tre hovedprojekter. Alle centrets projekter falder under hovedprojekterne:

- Ø-studier og regional udvikling
- Turismeforskning og -udvikling
- Uddannelser

VTU-bevillingen er af afgørende betydning for mulighederne for at udvikle nye projektidéer og udarbejde projektansøgninger, hvilket også omfatter ressourcekrævende strategisk netværksarbejde med blandt andet universiteter og andre forskningsinstitutioner såvel nationalt som internationalt.

Projektaktiviteter

Trods den omfattende besparelsesplan, der blev gennemført i løbet af året pga. Økonomisk underskud i 2005, har CRT formået at gennemføre et stort antal projekter. Sammenlagt har over 30 projekter været i gang i løbet af året. Udover de projekter, som allerede er blevet nævnt på de foregående sider i årsberetningen, vil bestyrelsen særligt fremhæve følgende forsknings- og udviklingsprojekter:

Insulære arbejdsmarkeder på nordiske øer

Hvad er faciliterende og hvilke er barriererne for stadig at være en del af og aktiv på arbejdsmarkedet i 6 nordiske udkantsregioner? Hvilke politiske initiativer kan fremme beskæftigelse eller iværksætterier på isolerede arbejdsmarkeder?

Dette var hovedspørgsmålene for dette forskningsprojekt finansieret af Nordisk Ministerråd.

Projektet indeholdt dels generelle socioøkonomiske analyser af de 6 regionale arbejdsmarkeder samt en række kvalitative individuelle cases. På denne baggrund blev det muligt at typologisere arbejdslevshistorier med særligt fokus på overgangen mellem forskellige arbejdslevssituationer.

Generelt konkluderer rapporten, at på isolerede arbejdsmarkeder er interaktionen med andre arbejdsmarkeder lav. Set fra individets synsvinkel er det vanskeligt at finde beskæftigelse, der matcher kvalifikationer og motivation, men det er ligeledes vanskeligt at tiltrække arbejdskraft med specifikke kernekompetencer. Der sættes derfor et stort pres på uddannelses- og efteruddannelsesmuligheder lokalt.

I tre af de deltagende regioner er der etableret videregående uddannelse på universitetsniveau. Disse bidrager i høj grad til diversificering og omstilling af arbejdsmarkederne og øger andelen af unge, der går videre i uddannelsessystemet.

Programevaluering og regional strategi

Projektet er udført for Erhvervs- og Byggestyrelsen. Formålet med projektet har dels været at kortlægge anvendelsen af programevalueringer og dels at se på, hvordan evalueringer af regionaludviklingsprogrammer kan indgå i det strategiske arbejde på regionalt niveau.

Et vigtigt teoretisk resultat af projektet er, at Mål 2-evalueringerne har en grundlæggende begrænsning ved, at de ligger tæt i forlængelse af den institutionelle forståelse, der dominerer policymiljøet for EU's strukturpolitik i Danmark. Derved bliver evalueringerne i højere grad en del af den løbende administration end en mere grundlæggende vurdering af, hvad programmet gør godt og dårligt i forhold til de overordnede målsætninger, der er for strukturpolitikken.

Pointen er, at evalueringerne af Mål 2 har et betydeligt potentiale for en meget bredere anvendelse. Mål 2-programmet er et unikt strukturpolitisk program, der har interesse for en række forskellige interessenter inden for politikområdet samt også en bredere interesse, da programmet berører en række andre politikområder, som fx social- og arbejdsmarkedspolitik samt fysisk planlægning.

I forlængelse af CRT's satsning på registerdata er et interessant resultat af projektet, at det dokumenterer betydelige svagheder i det datagrundlag og de indikatorer, som benyttes i forbindelse med monitorering og evaluering af Mål 2. Derfor argumenteres der for, at en integrering af sagsdata og registerdata – f.eks. i et integreret evalueringsdatasæt - vil åbne nye muligheder for monitorering og evaluering af Mål 2-programmer. Det vil være muligt at sammenligne den økonomiske udvikling for virksomheder og arbejdspladser, som har været omfattet af programindsatsen, med virksomheder og arbejdspladser, som ikke har været omfattet af indsatsen. Et integreret datasæt for evaluering og programovervågning vil endvidere kunne være udgangspunkt for mere omfattende og grundige, modelbaserede ex ante og ex post evalueringer af Mål 2-programmets økonomiske og erhvervsmæssige betydning på regionalt niveau.

Fart på Lokale Fødevarer

Projektet var et samarbejde mellem CRT (initiativtager) og Leader+ koordinatorene for de danske småøer samt Bornholm. Projektet strakte sig over seks måneder (oktober 2005 – marts 2006) og havde til formål at bringe småproducenter af fødevarer fra de to regioner sammen for at diskutere afsætningsstrategier, salg, produktudvikling og produktion af fødevarer med en lokal profil.

Til det formål blev der afholdt to workshops – én på Bornholm og én på Fejø/Strynø, hvor der bl.a. var inviteret eksterne oplægsholdere. Resultatet af projektet var selve netværket samt konkrete løsninger af problemer, som småproducenterne diskuterede indbyrdes. Et konkret resultat af projektet er et katalog produceret af CRT, der præsenterer seks virksomheds-cases. Det er seks bidrag til den gode historie om iværksætterier til inspiration for folk, der påtænker at starte egen fødevarer virksomhed.

Der har været stort fokus på lokale fødevarer, ikke mindst på Bornholm, og det lader til, at småproducenter med fordel kan kile sig ind på markedet ved hjælp af en regional eller lokal profil. Der har i mange årtier været fokus på masseproduktion, men nu er pendulet ved at svinge den anden vej, og der er en del nyetableringer inden for fødevarerområdet, hvor fokus er rettet mod kvalitet, småskalaproduktion samt lokal identitet. Samtidig er der også et stigende marked for disse nicheprodukter. Volumenmæssigt kan disse små virksomheder ikke hamle op med konkurrencen fra producenterne af bulkware, men hvis de fokuserer på nicheproduktion med fokus på kvalitet og identitet, kan de klare sig ganske godt. Dette har også været erfaringen i **Fart på Lokale Fødevarer**.

Bornholms Barometer

Projektet **Bornholms Barometer** var et af mange projekter, der blev udført for Bornholms Vækstforum. Formålet var at præsentere en række indikatorer for de lokale udviklingsvilkår, således at vækstforummet kunne tage stilling til, hvilke indikatorer der bedst opfylder forummets behov for overvågning af vækstvilkårene på Bornholm. Som led i projektet blev der opstillet en række mål for overvågningen. Der blev:

- opstillet en række kvantificerbare indikatorer
- lavet en plan for opfølgning på disse indikatorer
- lavet en plan for benchmarking af bornholmske resultater i forhold til andre områder i Danmark
- lavet en plan for den forventede og mulige udvikling på Bornholm.

Projektet blev gennemført i samarbejde med Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut. Som led i projektet blev der udarbejdet en plan for en regional overvågningsmodel for hele landet i samarbejde med de seks regionale vækstfora. Beskæftigelsesregionerne, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Danmarks Statistik samt Erhvervs- og Byggestyrelsen er involveret i arbejdet med at etablere en regional overvågningsmodel.

Kunde- og tilfredshedsundersøgelser for Bornholmstrafikken A/S

CRT gennemfører løbende en kunde- og tilfredshedsundersøgelse for Bornholmstrafikken i månederne februar, maj, juli og november rettet mod rejsende på ruterne Rønne – Ystad og Rønne – Køge. Dataindsamlingen foregår både på vej til og fra Bornholm. I månederne februar og juli foretages undersøgelsen med et todelt indhold. Den første del er fastlagt i udliciteringsmaterialet for Bornholmstrafikken, og undersøgelsesresultaterne indberettes direkte til Trafikstyrelsen i form af tabeller. Bornholmstrafikkens del er en dybere undersøgelse af kundernes tilfredshed, hvor det nøjagtige indhold aftales med rederiet.

Endvidere gennemførtes i månederne juli og august 2006 en kundeundersøgelse på ruten mellem Rønne og Sassnitz. Fokus i undersøgelsen var rettet mod balancen mellem Bornholmstrafikkens serviceydelser og kundernes forventninger. Der blev målt

på en række kvalitetspunkter, herunder sejlplan og sæsonlængde, forholdene ved ombordstigning og ombord på færgerne, prisniveau og "value for money". Endvidere blev der fokuseret på markedsføring, bookingmuligheder, anvendelse af elektronisk udstyr på ferierejsen, brug af informationskanaler, valg af overnatningsform og antal overnatninger samt demografiske data.

Der er i februar 2007 indgået kontrakt om undersøgelser på Rønne-Sassnitz ruten i sommermånederne til og med 2010.

EURODITE

Projektet Regional Trajectories in the Knowledge Economy A Dynamic Model (**EURODITE**), er et 5-årigt forskningsprojekt, finansieret via EU's 6. ramme-program. Det startede i september 2005 og løftes af et europæisk forskningskonsortium bestående af ca. 30 internationale forskere. Formålet er at studere, hvordan forskellige typer af viden skabes, spredes og bruges i den såkaldte knowledge economy, og dette undersøges både på sektor-, regions- og virksomhedsniveau. CRT er blandt andet ansvarlig for én af sektoranalyserne i projektets Working Package 3, som handler om fødevarersektoren. Den indledende fase af arbejdet med sektoranalyserne, som bestod i præcisering af begreber, fokuspunkter, metoder, arbejdsplaner osv., afsluttedes i efteråret. Efterfølgende påbegyndtes data- og litteraturindsamlingen. CRT er ligeledes involveret i projektets WP 5 om regionale casestudier og WP 6 om firma casestudier.

Finansiering i landdistrikterne

Et aspekt, der gentagne gange er blevet nævnt i debatten om landdistrikternes udviklingsvilkår, er befolkningens og erhvervslivets adgang til fremmedkapital. Adgangen til realkredit- og pengeinstitutlån har stor betydning for etablering, drift og

udvikling af virksomheder. Formålet med dette projekt er at belyse:

- realkredit- og pengeinstitutters udlånspraksis og service overfor erhvervskunder i landdistrikterne
- landdistriktsvirksomhedernes brug af og adgang til venturekapital
- de politiske instrumenter, der kan benyttes for at kompensere for en eventuel ringere adgang til kapital i landdistrikterne.

Danvifo

CRT har sammen med en række bornholmske og danske videns- og undervisningsinstitutioner fået en bevilling fra Videnskabsministeriet til et regionalt teknologicenter for oplevelsesøkonomi. Centret har fået navnet Dansk Videnscenter for Oplevelsesøkonomi (Danvifo), og Teknologisk Institut er konsortiumleder. De første projekter i Danvifo er iværksat, og CRT arbejder sammen med RUC i projektet "Innovationslaboratorium", målrettet udvikling af innovationsmodeller til anvendelse i virksomheder der ønsker at udvikle oplevelsesprodukter. I projektet "Udvikling af regionale vækstskabere", som CRT varetager sammen med Teknologisk institut, er det første seminar med bornholmske virksomheder og aktører afholdt, og virksomhederne har afgivet en række forslag til produkter de ønsker at udvikle eller forbedre.

Den fleksible pakkerejse

Projektet sigter mod at udvikle og implementere online bookingsystemer for hele turismepakker (ophold, transport, cykelleje mv.) ved ophold på Bornholm. Destination Bornholm er projektleder og CRT deltager som konsulent og har til opgave at bidrage med viden om trends på markedet for online booking samt evaluere projektet. CRT har blandt andet udarbejdet en rapport, der med udgangspunkt i **Den fleksible pakkerejse** og i forlængelse af

CRT's rapport **Destination Danmark på nettet** vurderer udviklingstendenser af særlig betydning for salg af ferier til Bornholm og for fleksible pakkerejser specifikt.

Nogle af de udviklingstendenser, der kan være tale om, ligger indenfor følgende temaer:

Transport til/fra Bornholm:

- Andre transportformer, ud over færgeoverfart med BHT (f.eks. Simrishamn-Allinge, Polen-Nexø, Polen-Rønne)
- Layprisfly som generel tendens – sommerflyvninger til Bornholm fra Jylland og fra udlandet

Overnatning:

- Er der nogen forskydninger mellem nationaliteter og overnatningsformer og opholdslængde på Bornholm?

Tillægsydelse:

- Hvad sker der af nye ting på øen? (fx samarbejde mellem adskillige attraktioner om fælles entrébillet) Udelukkende desk-research.

Pakkerejser:

- Er interessen for pakkerejser for nedadgående eller opadgående? Er der forskel på nationalitet i forhold til ønsket om pakkerejser?

Udvikling i online-tiltag:

- Hvordan kan vi forestille os, at branchens online-tiltag vil se ud om f.eks. tre år og hvilken indflydelse vil dette have på forretningsgange og indtjening?

Bornholms overnatningskapacitet - hvordan bør den udvikles?

I turismestrategien for Bornholm, **Bornholm I/S – en turismestrategi**, peges der på nødvendigheden af mere detaljeret og målrettet at få vurderet, hvilken udvikling af øens forskellige overnatningsfaciliteter der er mest hensigtsmæssig set i forhold til strategiens målgrupper, deres behov og målsætningen om at kunne tilbyde autentiske, positive oplevelser.

Projektet, som ledes af Plan & Byg i Bornholms Regionskommune, vil give såvel private som offentlige aktører mulighed for på et mere kvalificeret grundlag at drøfte udviklingsmulighederne for Bornholms forskellige overnatningsformer, og sammen afveje, hvilken udvikling der bør fremmes.

Følgende forventes at blive projektets resultater:

- En afklaring af hvilken udvikling der er ønskelig for Bornholms forskellige overnatningsformer.
- En udvikling af nuværende og fremtidige overnatningsfaciliteter der passer til kundernes behov.
- Styrket samarbejde og dialog om den ønskede udvikling.
- Styrket mandat og position for Bornholms Regionskommune i forhandlinger med staten i forhold til fremtidige udlæg af nye arealer til ferie- og fritidsanlæg generelt.

Projektets outputs forventes at være:

- Undersøgelser af udviklingstendenser samt konkrete anvendelser og ændringer af overnatningskapaciteten på Bornholm.
- Afholdelse af en Future Search Conference med udvalgte aktører.
- Offentliggørelse og formidling af projektets resultater.

Uddannelser på Bornholm

I løbet af 2006 videreudvikledes de initiativer, som iværksattes med det sigte at muliggøre uddannelsessamarbejde i forskellige konstellationer og på varierende uddannelsesniveauer, regionalt som nationalt.

CRT har blandt andet i regi af Bornholms Akademi ledet et større samarbejdsprojekt med det sigte at belyse forskellige samarbejdsmodeller mellem bornholmske ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, varierende fra et forsat løst samarbejde til en fusionering af institutioner til én institution under undervisningsministeriet. Projektet er afsluttet og sonderingerne videreføres af undervisningsministeriet.

Samtidigt fortsatte CRT i 2006 sit engagement i det regionale udviklingsarbejde i regi af Bornholms Akademi med det sigte at etablere et formaliseret samarbejde mellem de videregående uddannelsesinstitutioner og forskningsinstitutioner, der er repræsenteret på Bornholm. Blandt andet samarbejdede CRT med Bornholms Akademi og Bornholms Erhvervsskole om at udvikle uddannelser på det videregående niveau inden for turisme og oplevelse. Fokus har ligget på et meritforløb som et videregående forløb til serviceøkonomuddannelsen samt afsøgning af mulighederne for at etablere en ny bacheloruddannelse inden for turisme. Sideløbende har CRT sammen med BRK (Kultur og Fritid) ansøgt og fået bevilget godt 2 mio. kr. fra Socialfonden til at udbyde en uddannelse målrettet bornholmske ledere. Uddannelsen *Innovationsledelse i yderområder* starter i januar 2007 med 25 bornholmske ledere som deltagere.

CRT's profil

Bestyrelsen noterer, at CRT's langsigtede målsætning om at etablere et konkurrencedygtigt institutionelt vidensmiljø er lykkedes. I dag er centret engageret i en bred vifte af regionale udviklingsprojekter og bidrager aktivt med sin internationalt funderede forskningsbaserede viden. I 2006 var én af målsætningerne at forstærke den nationale forankring, hvilket førte til, at CRT i slutningen af året kunne sikre et par større og langsigtede, nationale projekter, herunder produktionen af den danske turismestatistik for VisitDenmark.

Internationalt står centret relativt stærkt, ikke mindst inden for området ø-studier og udvikling i udkantsområder.

Forskningsaktiviteterne er imidlertid endnu ikke kommet op på et ønskværdigt niveau, men bestyrelsen ser med tilfredshed på de forskningsprojekter, som er i gang og undervejs. **EURODITE**-projektet inden for rammerne af EU's 6. rammeprogram for forskning giver gode muligheder for i en europæisk forskningssammenhæng at styrke forskningsdimensionen på CRT. Samme effekt havde projektet **ESPON-turisme**, der gennemførtes inden for rammerne af et internationalt konsortium, og mulighederne for at deltage i et større forskningsprojekt i ESPON II skal forfølges. Sidst, men ikke mindst, fik CRT i december som del af et nationalt konsortium bevilget et treårigt forskningsprojekt inden for rammerne af Fødevarerdirektoratets landdistriktsprogram.

Publikationer

Totalt set er antallet af publikationer øget i 2006, ikke mindst pga. de mange analyser CRT har gennemført for Bornholms Vækstforum. Disse publikationer er væsentlige, eftersom de også i mange tilfælde vækker national opmærksomhed og dermed bidrager til at styrke centrets

nationale gennemslagskraft. Bestyrelsen må dog endnu engang konstatere, at antallet af forskningsrelaterede publikationer er for lavt og forventer at denne del af publikationsvirksomheden styrkes i 2007.

Netværk og samarbejdspartnere

I sin egenskab af en projektbaseret institution, der udfører forskningsbaseret udviklingsaktivitet, og med krav om en betydelig ekstern indtjening, er CRT afhængig af et omfattende nationalt og internationalt netværk. CRT's muligheder for at få finansieret og gennemført projekter afhænger dels af relationer til myndigheder og organisationer, der har en interesse i at anvende CRT, dels af samarbejde med andre vidensinstitutioner, der skal sikre den nødvendige kompetencemæssige bredde og kvalitet. Samtidig skal CRT kunne konkurrere om og gennemføre kvalificerede konsulenthverv.

CRT har i 2006 fortsat arbejdet med at styrke relationerne til følgende aktører, der er vigtige inden for centrets område: Bornholms Regionskommune, Destination Bornholm, VisitDenmark, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Indenrigsministeriet, Direktoratet for Fødevareerhverv, samt B7-øerne, Island Commission og CPMR, der er centrale lobbyorganisationer inden for EU.

Samarbejdet med andre vidensinstitutioner omfatter primært: Roskilde Universitetscenter, Syddansk Universitet i Esbjerg, Teknologisk Institut, Ålborg Universitet, Handelshøjskolen i København, Campus Helsingborg (Lunds Universitet), Nordregio, Högskolan på Gotland, Mittuniversitetet i Östersund, Baltic Business Research Institute (Kalmar Högskola), og Institute for Islands Studies (University of Prince Edward Island, Canada).

Det er en væsentlig målsætning for centret at bibeholde og udvide dette institutionelle netværk i forbindelse med nye projekter. Desuden er det vigtigt at være opmærksom på, at centret har tætte kontakter til enkeltpersoner på en række universiteter og vidensinstitutioner i hele verden. Derudover indbyder CRT gæsteforskere til besøg på centret med det formål at involvere dem i centrets projekter og andre aktiviteter.

Bestyrelsen anser, at det er af strategisk betydning, at CRT har et stærkt og vidt-forgrenet nationalt og internationalt netværk og understreger vigtigheden af, at disse aktiviteter opretholdes og anvendes med henblik på at generere både forsknings- og udviklingsprojekter.

Forholdet til Bornholms Vækstforum og regionskommunen

I 2006 blev Bornholm Vækstforum permanent etableret, og CRT er repræsenteret ved direktøren. Vækstforum er en vigtig ramme for udarbejdelsen af strategiske udviklingsområder for Bornholm, og CRT har fået til opgave at levere et antal analyser til dette arbejde, bl.a. en overordnet turismestrategi for Bornholm.

Centret samarbejder fortsat tæt med Bornholms Regionskommune på grundlag af den rolle regionskommunen har i centrets vedtægter og i administrationen af finanslovsbevillingen. Derudover har centret og regionskommunen samarbejdet om flere konkrete udviklingsprojekter, hvor regionskommunen har rekvireret ydelser hos centret. Regionskommunen er også repræsenteret i bestyrelsen gennem en observatørpost.

Bestyrelsen anser det for positivt og i CRT's langsigtede interesse, at samarbejdet med

Vækstforum og regionskommunen er kontinuerligt og velfungerende.

Personale

Med baggrund i det dårlige økonomiske resultat i 2005 og bestyrelsens efterfølgende beslutning om besparelser var det i begyndelsen af året nødvendigt at afskedige tre af centrets medarbejdere.

I løbet af året blev det nødvendigt at ansætte en ny administration, idet centrets fuldmægtige søgte nye udfordringer, og administratoren overgik til en stilling som specialkonsulent ved centret. To meget kompetente kandidater blev fundet og tiltrådte i løbet af sommeren. De store og langsigtede kontrakter der sikredes i løbet af efteråret muliggjorde ansættelsen af fire nye forsknings- og udviklingsmedarbejdere (tre fastansættelser og én projektansættelse) samt genansættelse af de to udenlandske forskere. Ved udgangen af 2007 har centret således 17 ansatte svarende til ca. 14 årsværk.

Ledelsen af centret forestås af direktør Peter Billing, som assisteres af centrets to administrative medarbejdere. CRT's bestyrelsesformand Christian Wichmann Mathiessen har engageret sig meget aktivt i centrets ledelse og strategiske udvikling og har haft regelmæssig kontakt og afholdt møder med direktøren. Formanden har tillige mødtes med et antal af centrets lokale og internationale samarbejdspartnere. Hveranden uge er der afholdt centermøder med centrets medarbejdere, der fungerer som et forum for gennemgang og diskussion af de daglige aktiviteter såvel som centrets udvikling. Derudover afholdes fire årlige medarbejdermøder i forbindelse med kvartalsrapporteringen til VTU, hvor en mere indgående gennemgang af centrets projekter og ressourceforbrug finder sted.

Bestyrelsen anser det for positivt, at centret er forstærket på medarbejdersiden, men forventer samtidigt, at det konkret udmønter sig i øgede forskningsaktiviteter og mere effektiv gennemførelse af projekter i form af bedre ressourceforbrug og højere overhead.

Det økonomiske resultat i 2006

Regnskabet for 2006 viser et overskud på 78.282 kr. Det betyder, at centrets egenkapital ved indgangen til 2007 er øget til 280.859 kr. Resultatet fremkommer på grundlag af indtægter på 9 mio. kr. (budget 8,6 mio. kr.), projektudgifter på 6 mio. kr. og øvrige udgifter på 2,9 mio. kr.

Bestyrelsen er tilfreds med det højere aktivitetsniveau, som resultatet afspejler. Bestyrelsen ønsker dog stadigvæk en øget indtjening på centrets eksterne projektaktiviteter og er overordnet ikke tilfreds med det lave overskud. Bestyrelsen har gentagne gange understreget behovet for at styrke egenkapitalen, og det er et fortsat krav til 2007. Samtidig mener bestyrelsen, at de projekter som sikredes under 2006 har lagt fundamentet til en stabil økonomi for centret i de kommende år.

Bestyrelsen har på den baggrund godkendt regnskabet for 2006 og indstiller det sammen med årsberetningen til godkendelse i Bornholms kommunalbestyrelse.

Forventninger til 2007

CRT beskrives i evalueringen som "Bornholms vindue til verden", og centret har, som evalueringen også tydeligt slår fast, en stor regional betydning. Udover den langsigtede vidensopbygning på Bornholm har CRT også et antal umiddelbare effekter.

For det første indebærer CRT's eksistens at Bornholm sikres 17 arbejdspladser samt en økonomisk merværdi i form af de eksterne projektmidler der genereres (3,8 mil. Kr i 2006). For det andet bidrager CRT også gennem flere projekter til konkrete udviklingsprocesser, ikke mindst inden for turisme- og fødevarerektoren. For det tredje bidrager CRT desuden til at positionere og markere Bornholm i forskellige institutionelle sammenhænge, nationale såvel som internationale.

Bestyrelsen har gjort klart, at strategien for CRT i de kommende år skal fokusere på at styrke forskningen, forbedre den nationale gennemslagskraft og videreudvikle og udbygge forankringen på Bornholm. Dette er ligeledes hovedanbefalingerne i den evaluering, som blev gennemført i 2006.

I løbet af året har intensive diskussioner og forhandlinger vedrørende Stenbrudsgården fundet sted. Ejerne, Kulturarvsstyrelsen, har indledt en salgsproces, og alt tyder nu på, at det bliver en lokal non profit organisation, som bliver den nye ejer, og at CRT kan indgå en lejekontrakt på mere fordelagtige lejevilkår for 2007-09.

Som led i opstarten af den nye uddannelse i innovationsledelse er den tidligere tomme længe på Stenbrudsgården blevet sat i stand til flotte, velfungerende undervisningsloksaler. Bestyrelsen anser det for positivt, at CRT nu for alvor er begyndt at etablere sig som et attraktivt forsknings-, udviklings- og uddannelsesmiljø.

Det er bestyrelsens samlede vurdering, at de initiativer som er taget i løbet af året, nye medarbejdere, planer for strategisk forskningsudvikling, sikring af et antal større og langsigtede nationale projekter samt investeringerne på Stenbrudsgården, skaber forudsætningerne og rammerne for, at CRT skal kunne opnå de målsætninger som bestyrelsen har fastlagt.

Bestyrelsen takker centrets personale og afgiver hermed årsberetningen til Bornholms Regionskommune.

Vedtaget på bestyrelsesmødet den 6. marts 2007.

Årsregnskab 2006

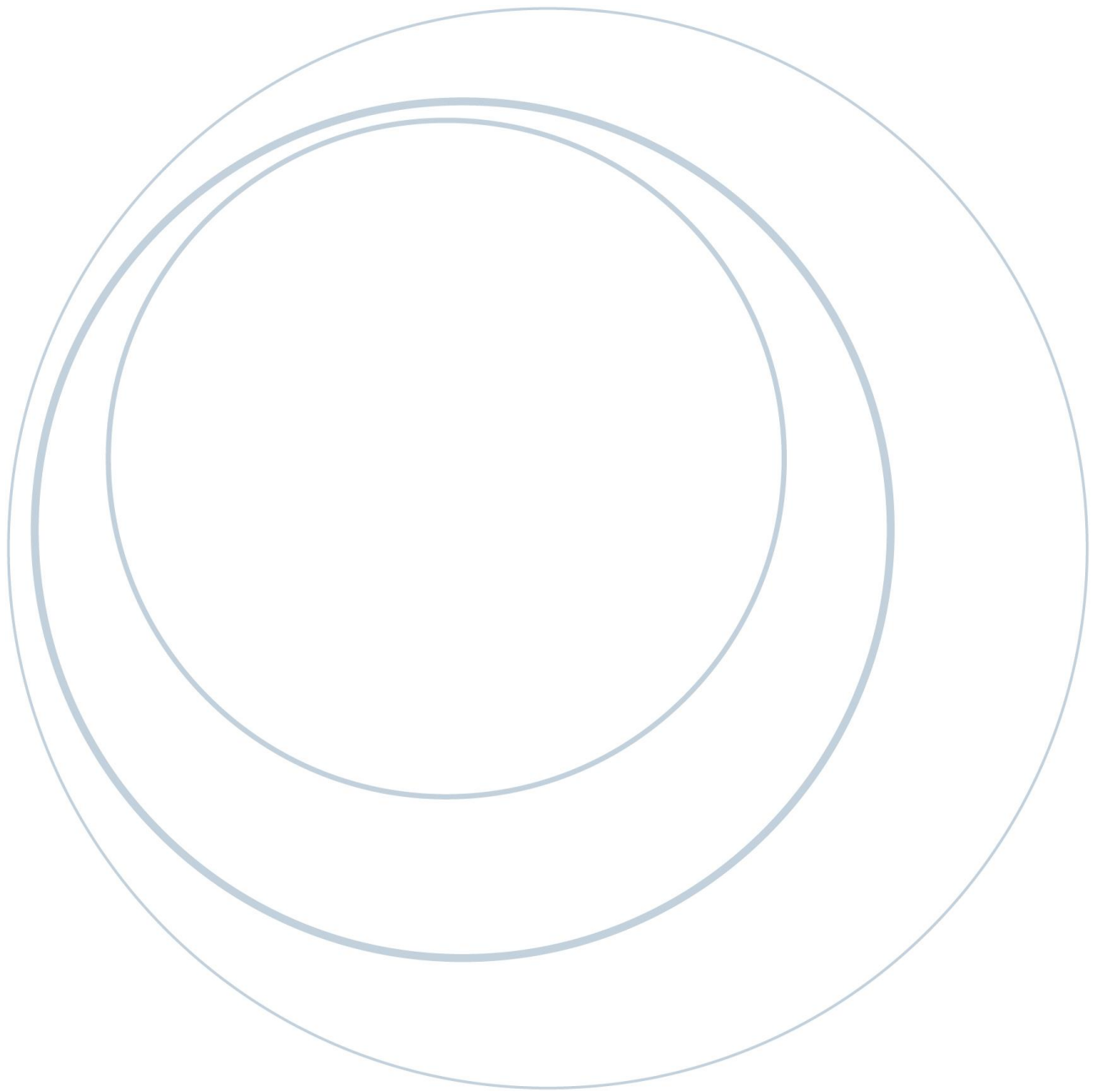
	Budget 2006	Regnskab 2006	Noter
INDTÆGTER			
Projektindtægter			
VTU-bevilling i alt	5.700.000	5.700.000	1
Løn	5.200.000		
Projektomkostninger	500.000		
Andre projekter (nettoindtjening)	2.900.000	3.267.768	2
Andre projekter (vedr. projektomkostninger)			4
Øvrige tilskud og refusioner			
Indtægter i alt	8.600.000	8.967.768	
UDGIFTER			
Projektomkostninger			
Projektløn	4.800.000	4.961.464	3
Øvrige projektomkostninger	500.000	1.062.536	4
VTU-finansieret	500.000		
Andre (udgifter ikke finansieret af VTU)			
Projektomkostninger i alt	5.300.000	6.023.999	
Øvrige udgifter			
Administrativ løn	800.000	1.107.345	3
Lønopsamlingskonto	100.000	149.579	5
Resultatbonus	200.000	0	
Øvrige drifts udgifter	695.000	693.093	6
Edb	200.000	242.792	
Bibliotek	40.000	30.144	
Publikationer	20.000	-14.223	
Generelle rejser	20.000	21.019	
Efteruddannelse	120.000	94.093	
Øvrige, personaleudgifter	75.000	47.314	
Generelle møder og repræsentation	100.000	42.441	7
Bestyrelse		105.459	7
Kontorhold	120.000	124.054	
Bygninger	900.000	778.027	8
Administrationsbidrag BRK	20.000	90.000	9
Revision	100.000	91.745	
Øvrige udgifter i alt	2.815.000	2.909.788	
Udgifter i alt	8.115.000	8.933.787	
Resultat før finansielle poster	485.000	33.980	
Renteindtægter	10.000	44.302	10
Resultat	495.000	78.282	

Noter til årsregnskab 2006

- 1. VTU-bevilling.** Årsrapporten for regnskab af de 5,7 mio. kr. er indsendt til godkendelse af Videnskabsministeriet.
- 2. Andre projektindtægter.** Indtægtsmålet blev ikke nået, der mangler kr. 302.627 eller ca. 10,4% . Vedlagt findes en oversigt over de projekter, der er arbejdet på i 2006. For hvert projekt er angivet en overheadprocent, samt i hvilken grad projekterne er finansieret af statslige midler. En lav overhead-procent kan være udtryk for bevillingsregler, som fx for EU-projekter, eller et overforbrug af timer i forhold til det budgetterede.
- 3. Lønomskostninger.** De samlede **lønomskostninger** på 6,22 mio. kr. i regnskabet er ca. 520.000 kr. eller ca. 9,1% højere end i budgettet. Heraf udgør merforbruget under **Administrativ løn** kr. 307.345 Dette beror blandt andet på udskiftning af den administrative stab. Samlet set er der tale om en udvidelse af medarbejderstaben, både på projekter og i administrationen. Lønudgifterne udgør ca. 70% af centrets samlede udgifter.
- 4. Øvrige projektomkostninger.** Som det fremgik af Budget 2006, er der ved budgetlægning ikke ansat budget for "Andre (udgifter ikke finansieret af VTU)" eller for indtægten under "Andre projekter (vedr. projektomkostninger), da andre projektudgifter skulle finansieres 100% af projektindtægter. Det er derfor ikke relevant at vurdere regnskabstallet i forhold til budgettet, så længe "Andre udgifter" reelt faktisk er finansieret 100%. Af de 1.062.536 kr. er ca. 320.000 kr. brugt på eksterne konsulenter og underleverandører i projekterne.
- 5. Lønopsamlingskonto.** En konto af teknisk art, der skal ses i forbindelse med de to andre lønkonti: Projektløn og administrativ løn. Kontoen bruges til fordeling af lønnen på projektkonti og afholdelse af ferie mv.
- 6. Øvrige driftsudgifter.** Posten omfatter en række mindre poster. Samlet set svarer regnskabet stort set til det budgetterede, men som det fremgår af regnskabet er der tale om over-/underforbrug på flere konti.
- 7. Bestyrelse.** Ny post i regnskabet. Posten er udskilt fra "Generelle møder og repræsentation".
- 8. Bygninger.** Posten omfatter husleje, varme, el, rengøring mv. Herunder udgifterne til CRT's lejlighed til gæsteforskere.
- 9. Administrationsbidrag BRK.** Et merforbrug på kr. 70.000, hvoraf 50% kr. 35.000 er udgift der vedrører 2005.
- 10. Renteindtægter.** Noget større end budgetteret, da Centerets likviditet i perioden har været god.

Projektoversigt til årsregnskab 2006

	Regnskab 2006	Statslig finansiering	Statslig finans %	Overhead %
Hovedprojekt 1				
Generel Ø-studier	1.458.394	1.439.556	99%	86%
GEDERI	37.159	37.610	101%	100%
Undervisning og Eval. G & K	54.740		0%	24%
Seminar for Latvian local centre Managers	40.061		0%	-32%
Generel vidensdeling	259.540	259.540	100%	210%
EURODITE	462.756	220.389	48%	60%
BBDN (Kalmar)	177.646	150.800	85%	63%
Programevaluering mål 2	359.150	233.645	65%	49%
Fart på lokale fødevarer	89.498		0%	40%
Kultur i nordiske landdistrikter	131.326		0%	33%
Rundbordssamtaler - Vækstforum	194.440		0%	14%
Ø-netværk	432.463	432.463	100%	98%
Delphi	141.060	141.060	100%	171%
INSULAR II	19.192		0%	14%
Bornholms Barometer	445.000		0%	19%
Kreative Byer	37.694	36.642	97%	145%
OPTIMUM (evaluering)	31.800		0%	46%
Hovedprojekt 1 i alt	4.371.917	2.951.705	68%	
Hovedprojekt 2				
Generel turisme	2.226.708	2.223.208	100%	123%
Bornholmstrafikken	329.940		0%	60%
Familieferie	58.319		0%	-45%
Neringa Destination Development	575		0%	-26%
Fleksible pakkerejser	50.427		0%	32%
Turismestrategier for Bornholm	361.392		0%	20%
Vækstdrive	242.165		0%	61%
Neringa: Analyse af turistsurvey	20.000		0%	-9%
Internationale flyvninger	163.000		0%	11%
Regional Teknologicenter	123.741		0%	130%
Nexø havn	94.490		0%	-16%
Cykelportal - Evaluering	30.000		0%	13%
Overnatningsfaciliteter	21.500		0%	29%
VisitDenmark døgnforbrug	174.005		0%	50%
Hovedprojekt 2 i alt	3.896.262	2.223.208	57%	
Hovedprojekt 3				
Generel uddannelse	770.357	760.193	99%	205%
Bornholms Akademi	123.020		0%	-18%
Brobygning erhverv/uddannelse	40.700		0%	53%
SHP 2007-2009	149.137	149.137	100%	168%
Lokalisering	26.480	26.480	100%	110%
Hovedprojekt 3 i alt	1.109.694	935.810	84%	
Hovedprojekter i alt	9.377.873	6.110.723		



CRT

CENTER FOR REGIONAL- OG TURISMEFORSKNING